

ÖNDERLİĞİ DOĞRU ANLAMAK

Ali Haydar Kaytan

Devrimciliğe adım attığımızda, yasa ölçüsünde değer biçtiğimiz bir ilke durumundaydı: Çözümünü dayatan her haklı dava, kendisini zafere taşıyacak haklı dava adamlarını mutlaka yaratır diyorduk. Haklı bir davanın sahiplenicileri olduğumuz konusunda inancımız elbette tamdı. Doğal olarak bugün de aynı inancı taşıyoruz. Kürt halkının özgürlük davasının insanlığın en haklı davalarından biri olduğuna yürekten inanıyoruz. Ancak yine de PKK'nin bir grup olarak oluşumu sürecinde, Kürt halkının özgürlük davası gerçekten kendi çözümünü dayatacak bir etkinlikle gündeme taşınmış mıydı sorusuna olumlu bir karşılık vermek mümkün değildir. Yukarıda sözü edilen ilkeyi anlamsız kılan da işte bu durumdu. Halk olarak horlanma ve aşağılanmanın en derin uçurumuna yuvarlanmasına rağmen, Kürt toplumunda bu insanlık dışı duruma karşı gözle görülür bir tepki yoktu. Kürdistan sanki mezar suskunluğuna gömülmüştü. Artık mezar taşlarında bile Kürdistan adına rastlanmıyordu. Zaten sömürgeci egemenler de Kürt sorununu tersinden çözdüklerinden kuşku duymuyorlardı. Vahşi kıyımların ardından yaptıkları karikatürlerde de bunu anlatmaya çalışıyorlar; bir mezar taşına yazdıkları "Hayali Kürdistan burada meftundur" ibaresiyle aslında Kürt sorununun başlarını ağrıttak şeklide bir daha karşılarını dikilmeyeceğine inanıyorlardı.

Yukarıdaki ilkeyi esas alan 20. yüzyıl devrimlerinde, sürekli olarak devrimin maddi zeminini oluşturan objektif koşullardan söz edildi. Mücadelenin doğrultusunu belirleyen öncü yapılanmalar, devrimci hareketin geliştiği hemen her ülkede olgunlaşan bu objektif koşullar üzerinde vücut buldular. Öyle ki, devrime kalkışan ülkelerde ulusal ve sınıfsal çelişkiler oldukça derinleşmiş, deyim yerindeyse bıçak kemiğe dayanmış, zulüm ve zorbalık altında tutulan halklar ve emekçi sınıflar artık var olan biçimiyle yaşamak istemediklerini eylemleriyle ortaya koymuşlardı. Kendiliğinden bir mücadelenin ürünü olan bu koşullar üzerinde gelişen öncü yapılanmaların temel görevi, ezilenlerin bu eylemlerine dışarıdan bilinç taşımak ve onlara örgütlü bir nitelik kazandırmaktı. Öncüyle birlikte ezilenlerin kendiliğinden hareketi yerini kendisi için bir hareket olmaya terk ediyordu. Bu noktada öncü örgüt adeta bir katalizör gibi hem ezilenlerin eylemine daha güçlü bir ivme kazandırıyor, hem de bu eylemin zaferi açısından en temel güvenceyi oluşturuyordu. Dolayısıyla sübjektif koşulun gerekleri de bu biçimde karşılanmış oluyordu.

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, Kürdistan'daki durum bu örneklerden son derece farklıydı. Bu ülkede örneğini ancak Kutsal Kitaplardaki anlatımlarda bulduğumuz bir lanetli toplum gerçekliği yaşanıyordu. Daha doğru bir deyişle, Kürt gerçeğinde bir toplumu kendisi kılan temel değerlerden büyük bir uzaklaşma vardı. Mevcut mezar suskunluğu bu temel değerlerden kopuşla bağlantılıydı. "Kürt olgusundaki zayıflıklar" ve Kürt sorunsalının "ucuz hesaplara kurban edilebilecek özelliklere sahip olması" bunun esas nedeniydi. İşbirlikçilerle el ele veren dış güçler, başka ülkelerde karşılaştıkları türden risklerle yüz yüze gelmeden Kürdistan'da hâkimiyet kurmayı başarmışlar; fazla beden ödemedi bu alanı ülke ve halk olarak diledikleri gibi kullanabilmişlerdi. Önder APO'nun sıkça işaret ettiği gibi, Kürt toplumu bu yapılanların hesabını sorabilecek bir aydın güce de sahip olamamıştı. Talan, zulüm ve zorbalığa karşı çıkıp bir şeyler yapmaya kalkışanlar, eğer onurlarını koruyarak sonuç almak istemişlerse başlarına felaketler yağdırılmış, sonradan bunun hesabını soranlar da çıkmamıştı.

Yine Kürt hâkim tabakaları içinde yerlerini alanlar tümüyle en aşağılık bir ihanette karar kılmışlar, hatta kendi içlerinde örgütlü bir işbirlikçi güç olmayı bile akıllarına getirmemişlerdi. En alta alabildiğine ezilen Kürt yoksulları takatlen düşürülmüş, kendi dillerinin yasaklanmasına dahi tepki gösteremeyecek ölçüde çaresiz kılınmışlardı. İşbirlikçi hâkim tabakalar içinde yer alanlar bireyler düzeyinde egemen sistem içinde erimeyi tercih ederken, ezilenler adeta diri diri mezara gömülmüşlerdi. İnkârcı sistem büyük ölçüde kendisi olmaktan çıkardığı Kürt toplumunu dilediği gibi kullanmakta herhangi bir zorluk çekmiyordu. Dış güçler bu toplumu deyim yerindeyse bir binek hayvanı yerine koyarak kendilerini istedikleri gibi taşıtabiliyorlardı. Kürdistan'da yaşam pratiği 'alavere, dalavere, Kürt Mehmet nöbete' deyişine uygun tarzda işliyordu.

PKK'nin doğuşu öncesinde Kürdistan'ın ve Kürt toplumunun durumu gerçekten nasıldı sorusuna doğru cevap arayan herkesin, ürkütücü gerçeği Önder APO'nun şu satırlarında çarpıcı bir biçimde bulabileceğine inanıyorum: "Çok acı da olsa söylemek durumundayım ki, kerhane işletmesinde, patron, bekçi ve kullanılan kullar ilişkisinde bir ticaret ve yaşam mantığı vardır. Herkes az çok ne yaptığını bilir. Bunlar kader felsefesine derinden boyun eğerek, gereken neyse düzeni öyle sürdürüp giderler. Kürdistan ve içindeki Kürt toplumsal olgusu o hale getirilmiştir ki, kırk haramilerin soygun düzeninden bile daha geri insanlık dışı uygulamalara sahne olmuştur. Ne doğru dürüst hesap alanı ne de hesap soranı vardır. En başta kendine karşı katmerli ihaneti ve yabancılaşmayı yaşayan sözde Kürt bireyi, üstteki işbirlikçisinden en diptekine kadar kendi öz varlığına karşı ya kara cahil, ya ukala-lafazan ya da çok bilinçli hain durumundadır. Bir tavuk ve köpek için adam vurur; ama tarihin artık kanıtlanmış ilk büyük insanlık devrimi olan 'neolitik devrimi' gerçekleştiren kültürün toplumsal dokusunun ayakta kalan en eski halkı olduğu halde, en azından on beş bin yıllık

biçimlenen kültürel varlığa sahip çıkmaya, bunun için bir damla ter dökmeye yanaşmaz. Ucubelik, ironi buradadır. Tüm lanetlilik, zorbalık, yalan ve gerilik bu gerçeklikte gizlidir.”

Bu sözlerden de anlaşılacağı gibi, 1970’li yıllara gelindiğinde, üzeri kalın beton tabakasıyla örtülmüş bir mezara yatırılmış Kürt halk gerçekliğinde devrim için objektif koşulların olgunluğundan söz etmek anlamsızdır. Mezar sessizliğine gömülmüş bir toplumda elbette böylesi elverişli objektif koşulların esamisi bile okunmaz. Sömürge bile olamayan bir ülke ve köle bile sayılamayacak halk gerçeği de anlamını zaten bu lanetli gerçeklikte bulur. Önderlik gerçeğimiz ve kurucusu olduğu PKK Hareketi, namuslu her Kürt insanını utanca boğan bu lanetli tabloyu tepeden tırnağa değiştiren radikal bir müdahaleyi ifade etmektedir. İşte şimdi bu müdahaleyi gerçekleştiren PKK’nin resmen kuruluşunun 30. yılını geride bırakıyoruz. İnkâr ve imha sistemi altında yok oluş sürecine alınan Kürt halkını özgür yaşam yoluna sokan Diriliş Devrimi’ne götüren PKK’nin kuruluşu, bu anlamda tamamen Kürdistan gerçeğine özgü mucizevi bir gelişmenin ürünü oldu. Dünün köle bile olamayan halkı, PKK ve Önder APO ile birlikte insanlığın umut arayışına cevap oluşturan bir halk düzeyine yükseldi.

Onun içindir ki, Önder APO’nun eseri olan PKK Hareketi, özünde devrimin somut dayanaklarını ve sahip olduğu olanakları ifade eden objektif koşulların tamamen ötesinde, belki de umut bile denilmeyecek bir duygunun ve birkaç sözcüğün hareketi olarak doğdu. Bunun iyi bir duygu ve birkaç doğru sözcüğün de en büyük silah olduğu, daha sonra ortaya çıkan gelişme düzeyiyle çok çarpıcı ve tüm insanlığı etkileyen bir biçimde kanıtlandı. Güncel gerçekliğe teslim olanlar, düşkünler, umutsuzlar ve inançsızlar Kürdistan’daki büyük değişim ve dönüşümün nasıl yaratıldığını hiçbir zaman kavrayamazlar. Kürdistan’da düşkünlükten yücelişe doğru atılan her ileri adımda kesinlikle insanlığın en soylu çabası ve emeği vardır. Bu değişim ve dönüşüm en başta Önder APO’nun yaşam pratiğinde somutlaşan eşsiz insan çabasının eseridir. Önderliğimizin de dediği gibi, anlayışsızlık kendisini hangi aşağılık biçimlerde dayatırsa dayatsın, onurlu ve yaşamsal olanın bu çaba olduğu, tüm geriliklere ve halkımızın düşmanlarına en kahredici cevabın böylesi bir çalışmadan geçtiği bugün çarpıcı bir biçimde kanıtlanmış bulunmaktadır.

Kürt halkını büyük Diriliş Devrimi’ne götüren bu kuruluş öyle birdenbire gerçekleşmedi. Bir ölümler yatağını andıran Kürt toplumsal zemininde kendiliğinden bir gelişme beklemek zaten mümkün değildi. Her şeyin tepeden tırnağa ihanete kestiği ve temel insani değerlerin ayaklar altında çiğnendiği bir ortamda, bu lanetli sisteme karşı geliyecek bir toplumsal hareketin kurmay örgütü rolüne soyunan PKK’nin kuruluşu bir ön hazırlık gerektirdi. Belli bir mayalanma sürecinden geçmeden, böylesi bir öncünün doğuşu gerçekleşemezdi. Bu anlamda partimiz için kuruluşun ön hazırlığı niteliğine sahip altı yıllık bir çalışmadan söz etmek gerekir. Bu süre de hesaba katıldığında, Apocu Hareketin aslında 36. yılını geride bırakmak üzere olduğu söylenebilir. Bu otuz altı yıllık süreç iki bin beş yüz yıllık korkunç düşüşe karşı Kürt’ün büyük yücelişinin tarihidir.

Bu otuz altı yıllık zaman diliminde yaratılan bütün gelişmelerin altında kuşkusuz Önder APO’nun imzası vardır. PKK tarihi özünde Önder APO’nun tarihidir. Belki başkaları bunun bir abartı olduğunu iddia edebilirler. Kaldı ki, bunun örneklerini geçmişte çok gördük. Ancak ilk süreçlerden itibaren bu harekete katılarak Kürt’ün var oluş kavgasına dahil olanlar için PKK’nin en çarpıcı gerçeği budur. Bizler gerçeğin böyle olduğunu adımız gibi biliyoruz. PKK Hareketi bir Önderlik Hareketidir. Bu yönüyle Önderlik gerçeği ve PKK Hareketinin konumu en azından biçimsel bakımdan peygamberlik geleneğini çağırıştırır. Aynı gelenek üzerinde ortaya çıksa da, sonradan gelen her peygamber yeni bir başlangıç anlatır. İnananlar peygambere katılırlar; onun düşüncelerini benimser, inançlarını paylaşır ve eylemine katılım sağlarlar. Kulaklara fısıldanan ilk sözcüklerden hareketin temel özelliklerine ve yeni yaşamın ölçülerine kadar çıkışta tayin edici olan peygamberin kendisidir. Bunun içindir ki, Hz. Muhammed ile İslamiyet arasındaki bağ neyse, Önder APO ile PKK Hareketi arasındaki bağ da özünde odur diyebilirim.

Önder APO ile özgürlük yoluna girdiğimiz ve hareket olarak bir özgürlük yürüyüşü halinde olduğumuz kesindir. Tarihten kastımız, horlanma ve aşağılanmanın derin uçurumundan ileriye ve yukarıya doğru ilerleyen zorlu bir akışı ifade eden bu otuz altı yıllık kesintisiz özgürlük yürüyüşüdür. Bu yürüyüşe katılanlar bu tarihe de katılım sağlamış olurlar. Bilinçle katıldıkları ölçüde, bu tarih kendilerinin de tarihi haline gelir. Burada belirleyici unsur, bilinç ve bu bilincin damgasını vurduğu eylemdir. Özgür insan bilinçle eylemde bulunan insandır. Çünkü insan gerçekte bilmediği ve anlamadığı şeylerin tutsağıdır. Bilmek ve aynı anlama gelmek üzere bilerek eylemek, tutsaklıktan kurtulmakla özdeştir. Anlamak ve ciddiyet, özgürlük yürüyüşü halinde olan insanın olmazsa olmaz iki temel özelliği olmak durumundadır. Anlayış ve ciddiyet olmaksızın büyük tarihsel davalara katılım sağlanamaz. Tarihsel akış ya da yürüyüşün içinde bulunmak, bu akış ya da yürüyüşe katılım sağlamakla özdeş sayılamaz. Sürüklenmek, hiç de özgürlük yürüyüşüne katılmayı ifade etmez. Zaferle taçlandırılan bütün büyük tarihsel eylemler sürüklenenlerin değil, büyük anlam gücünü yakalayanların eseridir. Dolayısıyla PKK tarihine katılmak, her şeyden önce bir özgürlük savaşçısının özelliklerini kendi kişiliğinde yaratmayı zorunlu kılar. Özgürlük savaşçısı kimliğine sahip olmadan Önderlik gerçeğine doğru katılmaktan asla söz edilemez. Anlama işine ciddi yaklaşmak ve anladığını aynı ciddiyetle hayata geçirmek, her birimizin Apocu Harekete ve onun tarihsel gelişimine katılmamızı sağlayan en değerli yaklaşım biçimidir.

Önderliği anlatmanın kolay bir iş olmadığını herkes bilir. Çünkü anlatmak ancak anlamakla mümkündür. Başka bir deyişle anlatıcı konumundaki kişi anlattığı olguyu anladığı iddiasını taşır. Kendi payıma böylesi bir iddianın sahibi olmadığını belirtmek durumundayım. Önder APO'nun kendi şahsında temsil ettiği önderlik, kendi deyişiyle "tüm evreni, insansal var oluşu, toplumsal gerçekliğimizi, halkın demokratik özgürlüğünü bağrında taşımaktadır." Önderliğin büyüklüğü buradan gelir. Bu açıdan bir insanın içinde yer aldığı evreni tanıma iddiasında ne denli bir tutarlılık varsa, Önder APO'yu anlama ve anlatma çabası da ancak o denli bir tutarlılığı yüklenebilir. Buna rağmen yine de Önderliği anlatmak gibi altından kalkılması zor bir işe girişiliyorsa, bu noktada anlatana güç ve cesaret veren şey, özgürleşme iddiasını taşıyor olmasıdır. Önderliği anlatma cüretini göstermek, bir anlamda özgürleşme iddiasından vazgeçmemekle eşanlamalıdır. Bu bir gerçekse, o zaman kaçınılmaz tüm eksikliklerine rağmen, Önderliği anlatmaya devam etmek gerekir. Kaldı ki, ulusal değil evrensel olması, Önderliği tüm insanlıkla buluşturmayı ertelenemez bir görev olarak önümüze koymaktadır. Önderlik düşüncesini yayma görevini üstlenmek son derece kutsal bir iştir; havarilerin eylemine benzer bir eyleme girişmektir.

Özgürlük evrenine giriş yapan bizler için yaşam Önderlik gerçeğini kavramayı kusursuz başarmak, onunla bütünleşmek ve gereklerine uygun bir duruşu sergilemektir. Bu açıdan anlatımın eksiklikleri kaçınılmaz olsa da, anlamının özgürlükle bağlı göz önüne getirildiğinde, Önder APO'yu anlatmak gibi cüretkâr bir eylemden geri durulamaz. Önderlikler anlaşılmalı ve izlenmek isterler. Aynı istem Önder APO için de fazlasıyla geçerlidir. Dolayısıyla anlamak fiilini işlettiğimizde, Önder APO'yu izlemeye çalışan insanlar olarak, hepimizin aklına hemen Önderlik gerçeği gelir. Bizim hareket olarak anlamaya en yüksek değer atfeden bir felsefemiz vardır. Biz anlamak özgürlüktür diyoruz, anlamının adalet olduğunu söylüyor ve insanın anladığı anda oluştuğuna inanıyoruz. Elbette bu durumda bize düşen görev Önderliği anlamaktır, anlayarak oluşmak ve özgürleşmektir, bu temelde kendini tüm varlığıyla insanlığın özgürlük ve eşitlik davasının başarısına adamaktır. Önderliğe katılmanın yolu Önderlik gerçeğini anlamaktan geçer. Anlamak, Önder APO'nun devrimci düşünceleri temelinde uygulamada bulunmaktır.

Bu değerlendirmede 'adanma' sözcüğünü sıkça kullanacağım. Adanmak, en genel anlamıyla bir başkası ya da başkaları için olmaktır. Devrimci militanlığın en çarpıcı tanımı budur. Devrimci, ruhen ve bedenen kendisini halkının ve insanlığın özgürlük, eşitlik ve adalet davasına yatıran insandır. Fedai kavramına denk düşen bu tanımın ölüme yatmakla hiçbir ilgisi yoktur. Adanmak özünde bir hizmet gerçeğini anlatıyorsa, o zaman fedaiyi halka ve insanlığa hizmet eden kişi olarak değerlendirmek en doğrusudur. PKK militanları özgür yaşamın fedaileridir. Halkımızın ve insanlığın bugün hava ve su kadar ihtiyaç duyduğu şey özgür yaşamdır. Ancak özgür yaşama ulaşmanın önünde devasa engeller bulunmakta, halkımız ve insanlık çözüm bekleyen sayısız sorunların altında kıvrılmaktadır. Fedailik bu sorunlara çözüm gücü olabilecek bir gelişme düzeyini yakalamaktır. Zaten partimiz her zaman kadroyu sorunlara çözüm gücü olabilen insan olarak tanımladı. Kendisini çözüm gücü haline getirememiş biri partili olduğunu ve fedai militanlığın gereklerini yerine getirdiğini söyleyemez. Kapitalist modernite altında sürece yayılmış bir ölümü ifade eden solucan harcı yaşam biçiminden kopmak, özgür yaşamın en özlü gerçeği olan fedailiğe giriş yapmaktır.

Önderliğimiz kendisini ve başında bulunduğu PKK Hareketini sıkça değerlendirdi. Bu değerlendirmelerde kendi önderliğini ve bu önderliğin cisimleşmiş ifadesi olarak PKK gerçekliğini tanımlamaya çalıştı. Temelleri Ankara'da atılmış gibi görünse de, partimizin Urfa gerçeğiyle, Urfa'nın tarihsel gerçekliğiyle ilişkisini açığa çıkarmak istedi. PKK'yi kuran, bu anlamda özellikle PKK'nin çıkışına her yönüyle damgasını vuran kendisi olduğundan, böyle davranmayı kendi tarihsel sorumluluğunun gereği saydı. Bu çerçevede "PKK'nin kurucusu olarak, Urfa'nın en uç noktasında, kuzeyinde, Fırat'a yakın Ömerli köyünden birisi olmak nasıl bir etkiye yol açmış olabilir? Geçerli olan köy kültürü mü, Urfa kültürü mü, yoksa daha evrensel değerler midir? İddia edildiği gibi, çağdaş bir hareket olmayı başardı mı?" diye sordu. Anlayarak yapmak ve yaptığını anlamak, Önder APO'da vazgeçemediği bir yöntem oldu. Dolayısıyla geleceği sağlıklı kurma arzusu, kendisini sık sık geriye dönüp bakmaya ve geçmişi sorgulayarak geldiği noktayı anlamaya yöneltti. O "Anlamak adalettir" ilkesini her şeyden önce kendi eylemine uyguladı. İzleyenleri kadar karşıtlarının da kendi kimliğini doğru tanımlarına yüksek değer biçti.

Önder APO, durduğu noktadan geriye dönüp baktığında, kendi pratiğine damgasını vuran gerçeğin, peygamberliğin yenilenmiş, güncelleşmiş biçimi olduğunun daha çok ağırlık kazandığını ifade etti. Onun sözleriyle ifade edilecek olursa, kendisinin ve dolayısıyla PKK'nin 20. yüzyıla fazla bir ilgisi yoktu. Hem kendisinin hem de PKK'nin 20. yüzyıla ilişkisi biçimseldi, adeta iş olsun diye yüzyıl gerçeğiyle ilişki kurmuş gibiydi. Yine kendisi kişi olarak bu yüzyılın ruhuna ve kişiliğine hiç ulaşmamış, anlayıp özümsememişti. Hatta 20. yüzyılın bir ruhu ve kişiliğinin varlığı konusunda ciddi kuşkuları vardı. O çıkış döneminde Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa ve Sovyetler Birliği'ni anlamlandıracak bir konumun uzağında bulunuyordu. Dıştan bakıldığında uygar gibi gözüküyordu, uygarlık daha çok biçimde kendisini gösteriyordu, belki elbiseleri biraz giyilmişti. Oysa aynı uygarlığın ruhundan ve bilincinden hayli uzak ve habersizdi. Bu kültürün hiçbir özelliği kendi kişiliğinde anlam bulabilmiş değildi. Dolayısıyla bu kültüre tamamen yabancıydı.

20. yüzyıl elbette kapitalizmin yüzyılıydı. Yüzyılın başında ayrı bir sistem kurduğunu iddia eden reel sosyalizmin yetmiş yıllık bir pratiğin ardından çözülüşü dikkate alındığında, devletçi sosyalizmin aslında kapitalizmin bir versiyonu olduğu kesinlik kazanmıştır. Bu nedenle 20. yüzyılı böyle tanımlamak doğrudur. Genelde dünyaya egemen olan kapitalizmdir. Kürdistan'da da feodalizm çözülme sürecine girmiştir. Önder APO için sadece kapitalizmin dünyası değil, aşılın feodal dünya da yabancısıdır. Yine feodal kültürün herhangi bir özelliği de kişiliğinde yansımaları bulabilmiş değildir. Ne yeni gelişen kapitalizmin dünyasıyla özsel anlamda bir ilişki geliştirebilmekte, ne de aşılın feodal çağdan bir şey anlayabilmektedir. Bir bakıma tek başına kalmış bir insandır. Mevcut dünyaya köklü itirazı kendisini yalnız kılmıştır. Mensubu olduğu aile, içinde yer aldığı köy ortamı ve okuduğu okul açısından da durum aynıdır. Ortaya çıkan durumu kendisi çarpıcı bir biçimde dillendirmektedir: "Galiba bu dünyadan hiçbir şey anlamayacağım. Öğretmek istediklerini anlama yeteneğini pek göstermeyeceğim."

İnsanın kişilik kazanması çocuk yaşlarda başlar; kişiliğin temel özellikleri çocukluk yıllarında şekillenir. Bu açıdan kişi yedisinde neyse yetmişinde de odur değişinde doğruluk payı yüksektir. Elbette kişilik şekillenmesini koşullandıran temel güçler vardır. Aile olgusu, toplumsal çevre ve tarihsel koşullar kişiliğe biçim veren temel unsurlardır. Toplumsal ortam ve onun bir parçası olan aile, çocuğun kişiliğini çoğunlukla bir hamur gibi yoğurarak istediği özellikleri kazandırır. Çocuk bu duruma tepki gösterse de, burada baskın çıkan ve hükmünü icra eden taraf esas olarak toplumsal çevre ve ailedir. Çocuğun kendi hayallerini gerçekleştirebileceği koşullar yoktur ya da buna izin verilmez. Teslim bayrağını kaldırıp reel gerçekliğe katılmak, çocuğa tek seçenek olarak sunulur. Kürt gerçekliğinde bu daha çok böyledir. Kürdistan'da aile bir tür kopyalama laboratuvarı gibi çalışır. Yabancı egemenlik altında toplumsal dokunun paramparça edilmiş olması, Kürt gerçeğinde aileyi korunması gereken biricik mevzi haline getirmiştir. Toplumumuzdaki aile algısı budur. Aile neredeyse her şeydir. Bu durumda cüce kalmak adeta çocuğun yazgısı gibidir. Ebeveynin silik bir kopyası olmak çocuğun içine sokulduğu ana doğrultudur.

Kendisinin de dahil olduğu öteki iki canlı türünden ayrı olarak, insan türünün kendine has özellikleri vardır. Bitkiler ve hayvanlarda da bir soy sürdürme olayından söz edilebilir. İnsan dışındaki canlı türleri açısından soy sürdürmede esas olan şey üremedir. Hayvan ürer, aynı şey bitkiler alemi için de geçerlidir. Ancak insan açısından bu çok daha farklıdır. İnsanın doğuşu, özü itibarıyla yeni bir yaratıcının doğuşudur ya da olması istenen şey budur. O açıdan insan dışındaki hiçbir canlı türü kendine gelecek hazırlayamaz veya gelecek kaygısıyla hareket edip soyunu sürdürecektir olana özgür bir gelecek bırakmaya çalışmaz. Kuşkusuz insan da hep öteki canlılar gibi soyunu sürdürmeyi esas alır. Ama bu soy sürdürme hayvanda görüldüğü gibi üremeye indirgenmiş bir soy sürdürme değildir. İnsan bunun da ötesinde bir yaratıcı yaratmayı esas alan, bu biçimde hep yaşamı güzelleştirmeyi öngören, bunun tasarımı bulunan ve bu biçimde çocuk dünyaya getiren bir yaklaşımı esas alır. Bu, insanın en güzel yanıdır. İnsanın eşref-i mahlûkat olması da zaten bu nedenledir. Yaratılmışların içinde en şerefli olmak burada anlamını bulur. Üremeden önce bir yaratıcı yaratmak, canlı türleri içinde insan soyunun en temel özelliğidir.

Öcalan kişiliğindeki önderlik özelliklerinin çocukluk döneminden başlayarak şekillendiğini belirtmek gerekir. Onu önderlik tarzında bir çıkışa götüren şey, çevresini algılamaya ve aile ve toplum gerçeğini tanımaya başlar başlamaz takındığı sorgulayıcı tutumdur. Ona göre mevcut toplumsal zeminde hiç de arzuladığı gibi yaşamayacaktır. Çünkü yaşam alabildiğine çirkinleştirilmiştir. Kendi değişimiyle önderlik biçimindeki çıkışta en temel esin kaynağı yaşamın ihanete uğradığı ve mevcut biçimiyle yaşanmaya değmeyeceği gerçeğidir. Elbette burada Kürdistan'ın ve Kürt toplumunun köklü bir çözümlemesi yoktur. Kaldı ki, bu yaşlardaki bir çocuktan bunu beklemek akıl dışıdır. Hiç kimse ilkökul çağındaki bir çocuktan yüksek matematikte gelişme sağlamasını bekleyemez. Ancak içine girdiği bu yaşama tepkili yaklaşımın kaynağını Kürt halkının kimliksizliğinden, köle bile denilemeyecek bir yaşama mahkûm edilmesinden ve Kürdistan'ın tanınmaz durumundan aldığı kesindir. Bunun oldukça yerinde bir tepki olduğu ve giderek kendisini ülkenin ve halkın durumunu anlamaya götürdüğü açıktır.

Önder APO'nun gözlerini dünyaya açtığı dönemin Kürdistan'ın koşullarına bakıldığında, bu ülkede insana yaraşır tarzda bir soy sürdürmenin bütün koşullarından yoksun olduğu görülür. Dile getirilmesi belki yadırganabilir, ama Kürt insanı o koşullarda egemen sistem eliyle adeta bir bitkiye veya hayvana indirgenmiştir. Kürt halkının insanca bir yaşamı idame ettirmesini sağlayan bütün ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel imkânlar ve zeminler ortadan kaldırılmıştır. Oysa soy sürdürme esas itibarıyla bu tür koşulların varlığını gerektirir; soy sürdürmek bunun için yeterli imkânların oluşmasına bağlıdır. Bunlar olmadan insana yaraşır bir soy sürdürme olayı mümkün değildir. Bunların dışlanmasıyla Kürt insanına bırakılan yegâne soy sürdürme alanı yalnızca cinsel alan olmuştur. Kürt'e bırakılan yegâne soy sürdürme biçimi budur. Yani basit cinselliğe indirgenmiş ve bu biçimde Kürt'ün soyunu sürdürmesini öngören bir zemin ortaya çıkarılmıştır. Kürt'ün ülkesi yoktur, Kürt'ün kendi örgütlülüğü yoktur, Kürt'ün kültürü ve dili yoktur, Kürt'ün doğru dürüst bir ekonomik yaşamı bile yoktur. Tüm bunlar göz önüne getirildiğinde, ülkesi, dili ve kültürü olmayan, kendisi olmaktan çıkarılmış bir topluluğun soyunu sürdürmesi, gerçekten de onun bir hayvana veya bir bitkiye indir-

generek bir üreme unsuru durumuna düşürülmesi anlamına gelir. Zaten hayvanlaşmanın eşğine getirilmek denen şey de budur. Kürt'ün bu duruma düşürülmesi kendisinin olduğu kadar insanlığın da büyük utancıdır.

Kendisine bırakılan yegâne alan olan cinsel alana dayanarak soyunu sürdürmeye rıza göstermek, kim ne derse desin, özünde hayvanlaşmaya onay vermektir. Bu açıdan da Önderliğin gözünü dünyaya açtığı dönemde ülkemizin koşulları oldukça ürkütücüdür. Biz Önderlik gerçeğini ve onun temsili olarak Abdullah Öcalan kişiliğini anlamaya çalışırken, Onun bir önder olarak gelişiminin başlangıcını esas olarak burada buluyoruz. Öcalan kişiliği ülkenin içinde bulunduğu bu insanlık dışı koşullara ve deyim yerindeyse bu pis bataklıktaki insansız yaşama karşı itirazın adıdır; buna karşı sesini yükseltmenin, bunu asla kabul etmemenin adıdır; bunun düşüncesi ve eylemidir. Bu da Onun kendisini PKK biçiminde somutlaştırmasının, PKK biçiminde kendisini bir örgütlülüğe kavuşturmasının çok öncesinde yükselttiği bir itiraz anlamına gelir.

İnsan aslında daha çocuk yaşlarda çevresini, içinde yaşadığı toplumu ve aileyi anlamaya çalışır, onları sorgulama tutumu içine girer. Bu temelde bu gerçeklerle tanışarak yaşama karşı tutumunu belirler ya da onlarla birlikte yaşamla ilişkiye girer. Bir yönüyle kendi özünün farkına varır. Bunun belki de her çocuğa has bir durum olduğu söylenebilir. Elbette bu tanıma ve tanışma çok ileri bir düzeyde değildir. Bir kez daha vurgulamak gerekirse, Önderliğimizin daha yedi yaşında itibaren, henüz aile ile bile doğru dürüst tanışmadan ve toplumu tanımadan edindiği bir anlayış, gözlemleriyle vardığı bir sonuç, yaşamın ihanete uğradığı ve mevcut haliyle yaşanmaya değmeyeceği biçimdeki bir anlayıştır. Kürdistan'da ihanet kol gezmektedir, bu ülkede yaşam ihanete uğramıştır. Bu çok somuttur ve verili yaşam gerçeğinden yola çıkarak kendisine sunulan yaşamı yaşamak asla mümkün değildir. Bu açıdan bakıldığında, Öcalan kişiliğini daha sonra önderlik tarzında bir çıkış haline getirecek olan, onu Kürdistan gerçekliğinde doğan ama evrenselleşen bir önderlik konumuna yükselten şey başlangıçtaki bu basit çıkıştır. Yani yaşamın ihanete uğradığı ve mevcut haliyle yaşanmaya değmeyeceği anlayışıdır. Bu anlayış Önderliği gerçek anlamda büyüten, onu aslında özgür yaşamın kıblesi yapan en temel gerçekliktir.

Önder APO sömürge bile olamayan Kürdistan koşullarında doğmuştur. Bu dehşet verici koşullarda doğuş, deyim yerindeyse bir çocuğun hiç de yaşamaya hazır olmadığı bir dünyaya fırlatılıp atılması demektir. Bu açıdan da bir çocuğa yapılabilecek en temel kötülük budur denilebilir. Önderliğin daha çocuk yaşlardayken Ortadoğu toplumlarında çokça önemsenen ve insanın en mutlu anları olarak değerlendirilen gelinlik-güveylik anlarını daha sonraki süreçlerde büyük günahların başlangıcı olarak değerlendirmesi de bundandır. Gerçekten de böylesi bir dünyaya çocuk doğurmak günahların en büyüğüdür, düşünülebilecek kötülüklerin en acımasıdır. Ne var ki, doğmak insanın elinde değildir. Dünyaya gelişte çocuğa tercih hakkı bırakılmaz. O açıdan doğal doğuş dediğimiz olay, aslında doğacak olanın elinde olmayan, tercihini kendisinin yapmadığı bir olaydır. Bu gerçek elbette Önder APO için de geçerlidir. Fakat hemen hemen tüm çocuklar yaşamaya hazır olmadıkları, yaşamın ihanete uğradığını fark ettikleri, bu yaşamın yaşanmaya değmez olduğunu anladıkları halde, yine de verili yaşamı yaşamaya mecbur olduklarını hisseder ve bu yaşamın içine girerler. Ama Önder APO'da görülen şey bunun tam tersidir. Önder APO'da gördüğümüz şey, bu yaşama bulaşmanın kesinlikle kabul görmeyeceği ve böylesi bir yaşamın yaşanmayacağı gerçeğidir. O asla herkesin yaşadığı gibi yaşamayacaktır! Bu en temel bir Önderlik ilkesidir ve yedi yaşında itibaren çocuk Öcalan'ın temel duruşu, onun topluma, aileye, ortama ve sisteme karşı duruşu budur.

Aslında bu belki de her çocuğun başlangıçta farkına vardığı bir durumdur. Hiç kuşku yok ki, Önderlik kişiliğinin gaptan sesler duyduğu, her şeyi herkesten çok değişik hissettiği, Önderlik kişiliğinin adeta insanüstü bir varlık olduğu şeklindeki tüm algılamalar aslında sahteliğin ta kendisidir. Bu durum önder kişilikleri anlamaya yanaşmama, onları anlayıp uygulama ve pratikleştirme gücünü kendinde bulamamanın dışavurumudur; kendi çaresizliğinin itirafı ve çözümsüzlüğünde ısrar etmektir. Oysa Önder APO'da görüldüğü üzere, insanı büyük çıkişaya götüren şey, yaşamın mevcut halini doğru anlamak ve ona karşı tavır belirlemektir. Her çocuk bir bakıma bunu görebilir. Örneğin hepimiz verili yaşamın hali pür melalini görüyoruz. Bu dünyaya hepimizin bir itirazı var, verili sisteme hepimizin bir itirazı var. Fakat bizim itirazımızda ısrar yoktur. İtiraz sadece itiraz olarak kalıyor. İtirazı itiraza konu olan şeyin reddine dönüştürme, buradan yola çıkıp onun alternatifini oluşturma biçiminde bir çaba olmadıktan sonra, böyle bir itirazın da hiçbir anlamı olmayacaktır. Suça bulaşmak da işte buradan başlar; mevcut yaşamın suçuna bulaşmak, onun kirine pasına bulaşmak bu biçimde başlar.

Önderler dâhi olarak değerlendirilir ve onlardaki deha esas olarak duygu kaynaklı bir dehadır. Önder APO gerçekten de bir duygu dehasıdır. Deha denildiğinde esas olarak düşünsel yan ön plana çıkarılır. Duygu ise sevgi, kin, öfke, sevinç, heyecan, tutku ve azim gibi sonuçta irade diye genelleştirilebilecek özellikleri ifade eder. Duygusal ve düşünsel deha karşılıklı olarak birbirini besler. Her iki deha arasında diyalektik bir bağ vardır. Duygular kişiyi düşünmeye yönelir; doğru düşünce daha zengin ve çarpıcı duyguların gelişimine yol açar. Duygu yanı ağır basan bir kişilik olmadan, insanlığın özgürlük davasına önderlik etmeye götüren bir düşünsel gelişme ortaya çıkarılamaz. Kürdistan ve Kürt toplumsal gerçekliği söz konusu olduğunda bu daha fazla geçerlidir. "Yüreklerin neredeyse kuruduğu, gözlerin gerçeği en

ilkel bir yaratık kadar bile olsa anlamlı görmediği, yanlış gördüğü, aynı biçimde kulakların da düşmanın istediklerini duyduğu, bütün duygu yüklü yeteneklerin de böyle çürüdüğü ve normal işlevini yerine getirmekten çok uzak olduğu bir konumda, duyguya büyük bir yer vermek kaçınılmazdır. Duygularla doğrultu, duygularla derinlik, duygularla keskinlik, duygularla çarpıcılık olmadan, böylesine bir ölü yatağında bir dirilişe yol açılmaz. Halkımızın yaşadığı toplumsal zemin bir ölümler yatağıdır."

Önderliğin PKK'nin kuruluşuyla başlayan ikinci doğuş dönemi öncesinde toplumda tanışıp konuştuğu insanlar vardır; gençlik döneminde insanlarla kurduğu ilişkiler içerisinde Kürdistan gerçekliğini belki de kendisinden daha çarpıcı biçimde izah edenler bulunmaktadır. Bunlar Kürt insanının yaşamını kurmuş bir kütüğe benzetirler. Aynı şekilde Kürdistan'daki yaşam adeta bir yük hayvanının yaşadığı yaşama benzer. Ancak kuru kütük yeşermeyecektir. Genel geçer inanç budur. Hayvan insanlaşmayacaktır. Gerçeği algılayış ve tavır alış biçimi budur. Yani insanların itirazı bellidir ve tanımları gerçekçidir. Ama bu tanımlar gerçeğin bir yüzünü yansıtsalar da, öteki yüzünde var olanı ortaya koymayı başaramamaktadır. Yani güncel insanın en azından biçim olarak insana benzediği ve dolayısıyla eğer bir yerde birazcık insani bir özelliği kalmışsa o insani gerçekliği arayıp bulmak ve oradan onu yakalayarak yeniden insanlığa çekmek gerektiği biçimindeki bir duruş söz konusu değildir. Fark buradadır.

Şöyle de söylenebilir: Elbette hep '70'ler öncesinin, yani 1940 ile 1970 yılları arasındaki tarihsel sürecin Kürdistan'ı açısından bakıyoruz. 1940'lardan sonra Kürdistan'da yaşam sömürgecilik bile diyemeyeceğimiz, sömürgecilik sistemini bile oldukça geride bırakan bir yabancı egemenlik altında gerçekleşen, inkâr ve imhaya dayanan bir sistemdir. Bu sistem altında gerçekleşen bir yaşam vardır. Bu da bir gerçekliktir. Kürdistan yok sayılmakta ve Kürt olgusu kültürel varlık olarak yok edilmektedir. Kürt toplumu daha öncesinde gerçekleştirilen soykırım düzeyindeki tenkil, tedip ve tehcir harekâtlarıyla bastırılmış, ezilmiş ve ardından gerçekleştirilen korkunç bir pasifikasyon politikasıyla kendisini tanıyamaz duruma getirilmiştir. Kürt toplumu, üzerinde uygulanan bu hayvana bile reva görülemeyecek sömürgecilik sistemine karşı tek bir itiraz bile geliştiremeyecek duruma düşürülmüştür. Kürt'ün dili yasaklanmıştır, kültürü talan edilmiştir, tarihi yok sayılmıştır. Kürt gerçeği kendi tarihsel köklerinden kopartılmış ve işgalle birlikte başlayan sömürgecilik tarihi Kürt'ün gerçek tarihi sayılmıştır. Yani adeta bir geçmişi yoktur. Özellikle bu süreçten başlayarak, kendi tarihini sömürgeciliğin tarihiyle başlatacak bir Kürt tipi ortaya çıkarmıştır. Bu, devşirme bir tiptir. Bu, kendi cellâdına sevdalanan bir tiptir. Önderliğin doğduğu dönemde geliştirilmek ve sisteme eklemlenmek istenen nesil, dolayısıyla yabancılaştırılarak tarihsel kökleriyle bağları olan Kürt'ün yerine ikame edilmek istenen nesil işte böyle bir nesildir. Bir devşirme nesildir, nevi şahsına münhasır bir yeniçeri kuşağıdır. Bu, kendi cellâdına sevdalanmaya sevk edilen yabancılaşma sürecine alınmış bir nesildir.

Önderlik, bu neslin her çocuğunun yaptığı gibi bu devşirme yaşamına onay vermemiş, buna hayır demiş ve ona karşı net bir çıkış sergilemiş; burada kendisine dayatılan verili yaşamı yaşamayı kesinlikle reddetmiştir. Önderliğin çıkış noktası budur. Bu son derece basit bir gerçektir. Çocuk Öcalan böyle yaşamayacak, bu korkunç ölçüde kirli somuta asla bulaşmayacaktır. Kürdistan koşulları gerçekten de mevcut haliyle adeta bir kenefe benzemektedir. Önderliğimizin değişiyse, bu kenefte bir tek damla temiz su yoktur. Bu keneftekilerin kullandıkları su lağım suyudur. İnsanlar adeta o lağım suları içindeki bir yaşamı yaşamaktadır. Sadece bunu yaşamakla kalmamakta, böyle yaşamayı adeta bir zorunluluk saymakta, bunun da ötesinde her şeyiyle bu kenefte varlığını sürdürürken onun o kirli sularından içmekte, üstelik Önderliğin değişiyse "Oh be, ne temiz su!" demektedir. Utanılası ve insan olanın asla içine girmeye tenezzül etmemesi gereken gerçek işte budur.

Bir bataklığı andıran verili toplum yaşamına tiksinererek bakmak, buradan yola çıkarak "Ben böyle yaşamayacağım" demek son derece önemlidir. Bataklıkta yaşayanlarla farkını bu biçimde ortaya koymak ve bunda ısrarlı olmak kolay değildir. Sözcüklerle bunu dillendirmek yetmez, aynı zamanda sözünün arkasında durmak gerekir. Zaten Önderlik gerçeğinde sözü edilen deha ilkesi de aslında böyle işler. Gerekli olan iddiasına başarı şansını kazandırmaktır. Önder APO'nun yaşamın pek de arzulanır gibi yaşamayacağına dair gözlemi, bu somut gerçeklikten yola çıkarak, bundan hareket ederek gelişir. Yani vardığı sonuçlar bu somut gerçekliğin gözleminden çıkardığı sonuçlardır ve buna karşı gelişen bir itirazın adıdır. Şöyle de söylenebilir: Mevcut Kürdistan koşulları dikkate alındığında, yaşam eğer yaşanmaya değmeyecekse, o zaman diğerleri bunu nasıl yaşamaktadır? Bu yaşamın dışında kalan tek bir insan yoktur, kimsenin buna ciddi bir itiraz bile bulunmamaktadır. Bu anlamda yaşam eğer ihanete uğramışsa, herkes ihanete bulaşmış demektir. Herkes ihanete uğrayan yaşama evet diyorsa, o zaman herkes bu ihanetin bir parçası olmuş demektir. İhanete hayır diyen, buna bulaşmayan yegâne kişilik çocuk Öcalan'dır, Onun kişiliğidir.

Yaşam bir toplumsal zeminde gerçekleşir, aynı zamanda bir toprak parçası üzerinde vücut bulur. Yani anayurdunuz işgalci güçlerin mülkü olmuşsa, üzerinde yaşamınızı sürdüreceğiniz ana-ata topraklarınız işgal edilip elinizden alınmışsa, bununla birlikte varlığınızı sürdüreceğiniz bir toplumsallığınız bile söz konusu değilse, toplumsallığınız dağıtılmışsa, gerçekte orada yaşam bitmiş demektir. Kürdistan gerçekliğinde var olan durum budur. Kürt'ün toplumsallığı dağıtılmış, Kürdistan toprakları işgale uğramıştır. Sadece bununla da kalınmamış, beyinler ve yürekler de işgal edilmiştir. Bu

açından bakıldığında, bütün bu kahredici olumsuzlukları derinden hissetmek önemlidir. Her yürek bunu hissetmez. İnkârcı sömürgecilik at gözlüklü ve teneke yürekli insanlar yaratır. Nasır bağlamış yürekler ise çarpık ve sapkın duygular üretir. Önder APO'nun da vurguladığı gibi, bizde bazıları çok sevdiklerini, hatta karasevdalı olduklarını iddia ederler; duygu kabarışı adına çok gözyaşı dökülür. Kürt toplumsal gerçekliğinde inatlar ve kıskançlıklar diz boyudur. En dipteki insanımız bile yaşadığı rezalete bakmaksızın böbürlenmekten geri durmaz; kendisinden üstünü yoktur. Ancak bu duyguların pis bir bataklık sularındaki çırpınışlardan öte bir değeri bulunmamaktadır. Bu açıdan belki önderlikler esas olarak düşünce dehası biçiminde değerlendirilirler. Ancak Öcalan kişiliğindeki önderliksel çıkışta, başlangıçta son derece önemli olan, kesinlikle onun duygusal deha boyutudur.

Bu açıdan bakıldığında büyük önem arz eden şey, çocukluk boyutunda da olsa, önderlik tarzı çıkıştaki yüreğin büyüklüğünü görmektir. Önderliğin yüreği büyüktür. Önder APO yüreği büyük insandır. Özellikle onu izleyenler açısından ifade edilirse, en başta esas almaları gereken şey, onun duygularındaki derinlik ve keskinlik, duygularının kazandığı doğrultu ve bu duyguların çarpıcılığıdır. Eğer bu doğruysa, o zaman kazanma da, kaybetme de burada gerçekleşir. İnsanlar başlangıçta esas olarak duygularında kaybederler. Baskıcı ve sömürücü sistemler öncelikle insanların duygularını çarpıtırlar. Çarpık duygularla yüklü insan ise bir bakarköre dönüşür. Zaten Önderliği büyük Önderliksel çıkışa götüren, ondaki duyguların büyüklüğünün kendisini soylu düşünceye doğru itmesi, yakaladığı soylu düşüncenin de kendisini örgütlenmeye ve eyleme kaldırmasıdır. Dolayısıyla insanı büyük düşünceye, büyük örgüte ve büyük eyleme götürmeyen duyguların beş paralık değeri yoktur.

Şu gerçeği ısrarla vurgulamak gerekir: Önderlikle bağlarımızın zayıflamasının kaynağında duygularımızdaki sakatlık vardır. Çoğu zaman sevgimiz sevgi değildir, öfkemiz öfke değildir, nefretimiz nefret değildir. 'Hayır' değişimiz bizi sistemden kopuşa, 'evet' değişimiz özgürlüğü fethetmeye götürmez. İşte burada sahte bir kişilik, burada yalancı bir kişilik, burada ikiyüzlü bir kişilik vardır. Bu belirlemeler bir abartı değildir. Yetersizliklerimiz üzerinde derinliğine yoğunlaştığımızda, ulaşacağımız en çarpıcı sonuç budur. Nitekim Önderliğin verili yaşama itirazı o kadar keskindir ki, aslında insansal var oluşta temel bir gerçeklik olarak toplumsallaşmanın temel gücü olan ana gerçekliğinin toplumsallaşma hakkını bile reddeder. Kuşkusuz ana çocuğuna bir şeyler vermek istemektedir; ama verebileceği bir şeyi yoktur. Örneğin verebileceği bir vatan yoktur, verebileceği bir özgür yaşam yoktur, verebileceği herhangi çarpıcı bir değer yoktur. Onun vermek istediği, Önderliğin deyişiyle bir yaşam tutamağıdır; bunu da kendisi yaşamayıp çocuğuna vermek istemektedir. Önderliğin itirazı bunadır. Ananın çocuğu hazırladığı toplumsallık yaşanmaya değmez bir toplumsallıktır ve bir kenef durumundadır. Önderlik o kenefe girmeyecektir, Önder APO o kenefin içinde yer almayacaktır. Bu açıdan itirazı esasta bunadır. Ananın toplumsallaşma hakkının reddi, onun öngördüğü ve çocuğu hazırladığı toplumsallığın yaşanmaya değmeyeceğini ifade etmektedir.

İnsan toplumsal bir varlıktır. Bunun bir anlamı şudur: İnsan toplumsallık halinde var olur. Toplumsallık insanlığın var oluş biçimidir. Yani bir yerde toplumsallık yoksa, orada özgür birey de yoktur. Bu bakımdan Önderlik mevcut toplumsallığı reddederek kendi toplumsallığını kurmaya yönelir. Çocuk yaşta içine girdiği arkadaşlık arayışı özünde yeni bir toplumsallık arayışıdır. Ama burada unutulmaması gereken bir şey daha vardır: Önderlik belki anasının toplumsallaşma hakkını reddeder; ancak yine de yaşamasının tek şartının ananın namusu ve onurunu korumaktan geçtiğini ve bir an için bile olsa bu gerçeği unutmaması gerektiğini çok iyi bilir. Yani ananın namusunu ve onurunu koruyacaktır. Yaşamının yegâne koşulu budur.

Peki, öyleyse o zaman analığı doğru anlamak gerekir. Analık nedir? Analık sadece doğurganlık işleviyle sınırlı bir varlık değildir. Ana bir kuluçka makinesi gibi görülemez. Ne yazık ki genelde devletçi uygarlık sisteminin ve özelde kapitalist modernitenin analığı içine düşürdüğü konum budur. Oysa analık toplumsal bir güçtür, analık bir sistemdir. Analık çocuğu topluma hazırlamak kadar, aynı zamanda çocuğu hazırladığı toplumun da ana eksenidir, onun kurucu ve yönetici gücüdür. Ama bu her dönemde böyle midir? Kuşkusuz böyle değildir. İnsansal var oluş macerasına baktığımızda, on milyonlarca yıla yayılan bu tarihsel gelişme sürecinde ananın bu özelliğini rahatlıkla görebiliriz. Ama doğal toplumun geriletilmesiyle ana kadın şahsında düşürülen bütün bir kadındır ve onun sistemsel gücü bir bütün olarak elinden alınmıştır. Ananın toplumsallaştırma gücü elinden alınmıştır, ananın toplumsallığı elinden alınmıştır. Bu açıdan da ananın namusunu ve onurunu korumak demek, onun belirleyici güç olduğu, kendi toplumsallığını gerçekten yaşadığı ve yaşattığı bir sistemi oluşturmaktır. Bu sistem yaratılmadığı müddetçe, gerçek anlamda ananın namusunu ve onurunu korumaktan söz edilemez. Neolitik toplumsal bilimsel teknik temeller üzerinde yeniden kurulup yaşamsal kılınmadıkça, analık hakkı asla ödenmiş sayılamaz.

Kürdistan'da bayağılaşan basit namus anlayışından bu tarzda ele alınan bir namus anlayışına yükseliş, Önderliğin daha çocukluğunda sergilediği temel bir özelliği olmuştur. Önderliksel duruşun temel bir özelliği işte budur. Anasıyla ilk çatışmasından sonra Önderliğin bütün çabası kendi toplumsallığını kurmaya yönelik biçiminde somutlaşır. Yaşamak istiyorsanız eğer, yaşam toplumun varlığını gerektirdiği için, bir toplumun sahibi veya onun bir üyesi olarak yaşamak zorundasınız. Yalnız insan yoktur. Ne kadar soyutlarsanız soyutlayın, yalnız insan bulamazsınız. Yalnız birey aşırıya

vardırılmış bir soyutlamanın, bir ütopyanın ürünüdür. O açıdan da özgür yaşamak isteyen insan, özgür bir toplum yaratmak zorundadır. Bu nedenle Önderlik daha çocukluğundan itibaren kendi toplumsallığını kurma çabasına yönelir. Anayla bütün kavgası da toplumsallaşma üzerinedir. Kendi toplumsallaşmasını kendisi kurmak ister. Bunu arkadaşlarıyla yapacak ve başaracaktır.

Üveyş Ana kendi çocuğundaki arkadaş bağlılığını ve derin arkadaşlık aşkını görmüş, ancak Onun bu denli arkadaş canlısı olmasının kendi arkadaşları tarafından aynı ciddiyet ve duyarlılıkla karşılanmayacağını çok iyi fark etmiştir. "Sen bir ahmaksın; bunların tümü kendi çıkarlarını düşünür ve seni yarı yolda bırakırlar" der. Belki çocukluğunda bu böyledir. Ama bugün PKK biçimindeki somutlaşmada da böylesi bir durum vardır. Ne yazı ki haklı çıkan ana olmuştur. Önder APO, zorlu yaşamının en kritik anlarda aklına gelenin hep anasının bu sözleri olduğunu belirtir. "En tehlikeli ve en zorlu anlarda anamın sözlerini hatırladım" der. Korkunç bir şeydir, ancak doğrulanan ananın kehaneti olmuştur. Kendisini yarı yolda bıraktılar, arkadaş diye baktıklarının birçoğu geçici yol arkadaşları çıktılar diye Önderlik arkadaş arayışından vazgeçti mi? Hayır, vazgeçmedi. O kendi toplumsallığını yine kendi arkadaşlarıyla kuracaktı. Yani yeni bir dünya kurmanın yolu buradan geçiyordu. O özgür yaşamı yine kendi arkadaşlarıyla birlikte kuracaktı.

Avukatlarıyla yaptığı bir görüşmede var olan durumu ve arkadaşlığımızdaki zayıflığı gören Önderliğimiz, "Bana bir tek kadın veya bir tek erkek kalsın, beni izleyen ve çizgiye bağlı tek bir kadın ya da erkek olsun, yeter" dedi. Bunun içindeki acı eleştiri ve müthiş sitemi görebiliyor musunuz? Gerçekten bunun acısını yüreğinizde hissedebiliyor musunuz? Hissediyorsak, o zaman buna vereceğimiz karşılık ne olmalıdır? Şu gerçeği asla unutmamalıyız: Önderlik görmek demektir. Önderlik İmralı'da dört duvar arasındadır; dört duvarın da ötesinde, belki de bir tabutluğun içindedir; belki de çarmıhıyla birlikte bir tabuta konulmuştur. Ama orada acımasız tecrit koşullarındaki haliyle bile aslında bizim gerçekliğimizin farkındadır. Çünkü O Kürt gerçekliğini iyi tanıyor. Kürt bireyinin zayıflığını ve zaaflarını iyi biliyor. Bu anlamda Önderliğin söylediği şeyler bir gerçektir. Mevcut durumda verili yaşamın yaşanmazlığına karşı keskin bir tavır alma konusunda zayıflıklarımız vardır. "Böyle de yaşanabilir" diyenlere içimizde de rastlayabilirsiniz. Bazılarının duruşları aslında o anlama geliyor. Yaşamı ertelemeyeceğinize göre, o zaman PKK'nin istediği bir tarzda yaşamıyorsanız, başka türlü yaşıyorsunuz demektir. Eğer Önderliğin gerçek bir arkadaşı olarak yaşamıyorsanız, başka türlü yaşıyorsunuz demektir. O da PKK'ye mahsus bir yaşam değildir; sistemin dayattığı bayağı yaşamın bir versiyonudur; atmosferi kirletme tarzında soluk alıp vermeyi yaşama sanmaktır.

Bizler kimi zaaflarımız ve zayıflıklarımızla adeta sistemin yaşatmak istediği gibi yaşıyoruz; belki de potansiyel olarak sistemin dayanağı olan insan haline gelmenin maddi zeminlerini kendi içimizde barındırıyoruz. Buna karşı öyle derin bir itirazımız fazla yoktur. Önderlik gibi verili yaşamı radikal bir biçimde reddetmesini bilmiyoruz, Onun gibi reddettiğimizin alternatifini tutkuyla yaratmasını bilmiyoruz. Önderlik daha çocukken bile "Ben böyle yaşamayacağım, ben bu kirli somuta bulaşmayacağım, ben bu bataklıkta yüzmeyeceğim, ben bu keneftede gezmeyeceğim. O zaman aykırı olacağım ve bu yaşamın alternatifini yaratacağım. Bu kirli yaşam tarzına, bu sisteme karşı aykırı olacağım. Eğer alternatifini yaratırsam yaşayacağım. Alternatifini yaratamazsam, bunun imkânlarını oluşturamazsam o zaman soyut yaşamayı tercih edeceğim. Bir takva sahibi gibi, bir zikir sahibi gibi, bir derviş gibi yaşayacağım. Anlamın ve hissin gücüne dayanarak yaşayacağım" dedi. Belki sonuç olarak da, başlangıç olarak da Önderliğin ilk cümleleri böyledir. Son Savunmasında yaptığı insan tanımı da bununla örtüşmektedir: Anlamın ve hissin yaşattığı bir insan en güçlü insandır. Yoksa maddi zeminlere, şunun bunun zeminine dayanarak yaşayan insan değil; olanaklar üzerinde varlığını sürdüren insan değil. Anlamın ve hissin gücü işte budur. Anamlı insan, vicdanlı insan, zihniyet sahibi insan, ahlaklı insan budur. Diğeri farklı bir tür zihniyet temsilcisi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kuşkusuz sorun zihniyetin değişmemesindedir. Bu tarzda bir yaşam algılamamız yoktur. Önderliğin istediği tarzda yaşama bakıp algılama söz konusu değildir. Algılamamız, zihniyetimiz, anlayışımız farklıdır. İnsanın zihniyeti neyse yaşamı da odur. İnsan zihniyetine göre yaşar, sahip olduğu zihniyetten farklı tarzda yaşayamaz. Zihniyet insanın ideolojik kimliğidir. İdeolojik kimliğiniz neyse, ona uygun bir yaşamın temsilcisi olarak ortaya çıkarsınız. Bir toplumsal sistem oluşmadan önce, onun ideolojik kimliği ortaya çıkarılmak zorundadır. Onun için ideolojik kimlik önemli bir olaydır. İdeolojik kimlik net olmadıktan sonra, ona uygun bir yaşam biçimi eğreti bir tarzda kurulsa bile, sonuçta sisteme eklenmekten kurtulamaz. O sistemin bir yedeği olarak, adeta can simidi tarzında bir yedeği olarak kullanılmaktan sakınamaz.

O açıdan ele alındığında, öncelikle zihniyet alanında muazzam bir değişimi yaşamak zorundayız. Bunun anlamı şöyle açıklanabilir: "Böyle yaşamayacağım" derken, aslında "Ben bu sistemi yaşamayacağım" diyorsunuz. Çünkü her yaşam bir sistem içinde gerçekleşir. Bu sistemler var, öyle değil mi? Klasik kölelik sistemini aşıyor ve feodalizme ulaşıyorsunuz, olgunlaşmış kölelik sistemi olarak feodal sistemi aşıyorsunuz, genelleşmiş ve derinleşmiş kölelik sistemi olarak kapitalist devletçi toplum sistemine geliyorsunuz; kapitalist moderniteye geçiş yapıyorsunuz. Bu sistemlerden biri diğerlerinden daha etkili olabilir; aşılın sistemin kalıntıları varlığını sürdürebilir. Ama egemen olan bir tanesidir.

Günümüz dünyası kapitalizmi yaşıyor ve dolayısıyla “Ben böyle yaşamayacağım” dediğinizde, “Ben bu modern kapitalist yaşamın içine girmeyeceğim” diyorsunuz.

Zaten Önderliğimiz de daha çocukluğundan başlayarak ne aşılmakta olan feodal sistemin, ne de verili kapitalist sistemin kendi kişiliğinde vücut bulabildiğini söyledi. Yani bunlar Önderliğin kişiliğinde asla vücut bulmayacak olan sistemlerdir ve bunun da karşılığı “Ben böyle yaşamayacağım” cümlesinde ifadesini bulmaktadır. Önderlik hiçbir zaman bu sistemlerin insanı olmadı. Ve bu temelde baktığımızda, Önderlik hiçbir zaman ihanete bulaşmadı ve Kürdistan’da ihanete bulaşmamış yegâne insan olarak kaldı. Şöyle de denilebilir: İhanete bulaşmak, işte sadece Kürt’ün yabancılaşmasına bulaşmak, adeta ona onay vermek anlamında da değerlendirilemez. İhanete bulaşmama bunun çok daha ötesine götürülebilir ve götürülmelidir. İnsanlığa karşı ilk ihanetin gerçekleşmesi, insan bilincinin ilk defa tecavüze uğraması nerede başlar? İhanet ve insanlığın laneti uygarlık sisteminin oluşumuyla, hiyerarşik ve devletçi toplum sisteminin doğuşuyla birlikte başlar. İnsan bilinci ilk defa orada tecavüze uğrar. İlk defa orada yaşam ihanete uğrar. Yaşamın içine hile girer, yalan girer, aldatma girer. Çünkü devletli toplum, devletçi uygarlık sisteminin kendisi yalana dayalı sistemdir. Yalana bulaşan ihanete de bulaşmış demektir. Bu açıdan da devlet odaklı uygarlık sistemine karşı tavır, ihanete karşı insanlığın ihanete bulaştırılmasına karşı tavidir.

Sadece Kürt gerçeği de değil, tarihsel olarak köklerinize buluşmaya doğru bir yolculuğa çıktığınızda, bu gerçeği çok çarpıcı bir şekilde görebilirsiniz. Aslında belki de insansal oluşumun ve insani gelişimin kaynağında Kürt gerçeği var. Hem insan olarak, hem de coğrafya olarak Kürdistan gerçekliği insanlığa beşiklik ve analık yapmıştır. Uygarlığın gelişimi için gerekli bütün verileri, uygarlığın üzerinde yükseleceği zemini hazırlayan, Proto Kürtlerin damgasını vurduğu ve insanlık tarihinin en büyük devrimi olan neolitik devrim gerçekliğidir. Başlangıçta Kürt insanı bu devrimin değerlerini savunur, bunları korumak için direnişe geçer. Ama daha sonraki süreçte, daha çok da egemenlerinin uygarlık güçlerine teslim olmaları, onların bir uşağı haline gelmeleri ve onlarla bütünleşmeleri sonucunda, ihanet Kürt toplumsal gerçekliğine de bulaşır. Fakat sonraları bu ihanet öyle bir düzeye erişir ki, Kürt gerçekliğinde ihanete bulaşmamış tek bir insan bile kalmaz. Kürt adeta kendisinin ve kendi soyunun hainine dönüşür. Kürt gerçeğinde ihanet ağacı içerden kemiren kurt halini alır.

O açıdan insanlığın beşiğinde Kürt ve Kürdistan varsa, kaynak burasıysa, yaratıcı, oluşturucu, geliştirici ve koruması gereken güç de buysa, o zaman öncelikle bundan uzaklaşmak ve giderek kopmak, lanetin temsilcisi olarak ortaya çıkmaktır. Herkes bu beşiğe ihanet edebilir; ama bu beşikte gerçekleşen değerlerin oluşturucusu, geliştiricisi ve koruyucusu olması gerekenler ona ihanet edemez. Çünkü onlar bu değerlerin gerçek sahibidirler. Diğerleri yaratılan bu hazır değerler üzerinde vücut bulur. Bunun için Kürt’ün insanlığı besleyip büyüttüğünü söylemek yerindedir. Nasıl bir ana asla kendi çocuğuna ihanet etmezse, nasıl kendi yavrusuna ihaneti düşünmezse, karakterinde böyle bir şey bulunmuyorsa, Kürt’ün de bu noktada kendi değerlerine sahip çıkması gerekirdi. Ama olmadı. Kürt kendi gerçekliğinin haini durumuna geldi. Ne yazık ki bizim halk türkülerimize, ağıtlarımıza da yansıdı. Bizim ozanlarımız, belki de bilimle hiç tanışmamış sanatçılarımız bile, yaşanan bu düşürülmüşlüğümüze bakarak, “Kürt haindir” dediler. Kavus Ağa’nın ağıtlarını dinleyin, “Kürt haindir” diye yakınır.

Önderlik bu korkunç gerçeği gördü ve itirazını buna karşı yaptı. Önderlik çıkışında en temel, en can alıcı nokta budur. Herkes bu gerçeği görebilir denilebilir. Yani görmenin sadece Önderliğe mahsus bir durum olmadığı söylenebilir ve bu doğrudur. Abartının işte burada olmaması, Önderliğin işte tam da bu noktada ilahlaştırılmaması gerekir. Diyelim ki herkes bu gerçeği görür. Ama gerçeği görmek başka, doğru insan arayışına çıkmak başkadır; verili durumu görmek başka, onu reddedip aşacak insanı ortaya çıkarmak başkadır. İtiraz edersiniz, ama gırtlığınıza kadar reddettiğinin içinde olabilirsiniz. İtiraz edersiniz, ama tepeden tırnağa karşı çıktığınızın içindesinizdir; mevcut duruma bakarak ağlayıp sızlarsınız, ama çaresizliği oynar ve ağladığınızı yaşarsınız. Önderlik bunu yaşamadı. Onun farkı buradadır. Önder APO bunun gücünü yarattı. O kendi ifadesiyle belki de bulunduğu ortamın en zavallı çocuğuydu. Önderlik bu gerçeği çok net sözcüklerle ortaya koydu. “Ben parti ve partili olmak dışında aslında dünyanın en zavallı insanıyım. APO kişiliği, parti olmanın ve parti ölçülerini esas almanın dışında dünyanın en zavallı kişiliğidir. Hatta bir hiçtir. O her işte biraz olsun örgütlenmeyi başardığı ve giderek partileşmeyi sağlayabildiği için vardır. Bu aynı zamanda bir Kürt kişiliğinin aşılması, bitmişliğin ve ölümün durdurulması ve yeni yaşam umudunun yaratılmasıdır. Bunu sağlayabildiği için APO kişiliği vardır” dedi.

Demek ki Önderliğin çıkışında şöyle bir şey var: İtiraz itiraza konu olan şeyin alternatifini oluşturmaya götürür; reddetmek reddedilenin alternatifini yaratma eylemine yöneltir. Hayır diye haykırmak, evet demeyi de ortaya çıkarır. Sadece bazı hayır’larınız varsa, hayır’a karşı evetleriniz de mevcut değilse, o zaman siz ağlamaklı bir kölesiniz demektir. Ezop gibi anlaşılmaz bir dil kullanan, aslında daha yumuşatılmış bir köleliğe rıza gösterebilecek günümüzün bir Ezop’u tarzında yaşıyorsunuz. Oysa itiraz ve reddediş sizi alternatifini yaratmaya götürmek zorundadır. Alternatifi oluşturma çabası içerisinde olur ve yaratabildiğiniz ölçüde onu yaşarsınız. Yaratmazsanız soyut yaşarsınız, duyguları-

nıza dayanarak yaşarsınız, düşünce ve anlamın gücüne dayanarak yaşarsınız. Ama yine de her şeye rağmen alternatifi yaratmak zorundasınız ve bunu da tek başınıza yapamazsınız. Alternatifini yaratmak örgütlülükle olur.

Önderliğin ilk eylemi içinde bile bir örgütlülük vardır, bir örgütlenme yaratma durumu vardır. Örgütlenmek ve örgütlü yaşamak, Önderliğin en belirgin özelliğidir. Örgütlülük ortak bir amaca bağlanmış ve ona doğru yürüyüşe geçen başka insanlarla birlikte yaşamasını bilebilmek, yeni yaşamın insanını ortaya çıkarabilmek, o insanı bulabilmek ve onunla bir olabilmektir. Önderlik kendi arkadaşlarıyla çocuk oyunlarını bile bir örgütlülük zeminine dönüştürür. Orada da bir örgütlülük vardır. O açıdan birinci doğuş dönemi dediğimiz dönemin, aslında belki de daha sonra PKK tarzında kendini ifade eden örgütsel çıkışın bütün temel verilerini kendi içinde taşıdığı rahatlıkla söylenebilir. Önderliksel doğuş gerçekte orada gizlidir. Onun bütün özellikleri o çocuklukta, o çocuğun duruşunda gizlidir. Bu topluma, bu dünyaya kafa tutan insandır Önder APO. Dünyaya kafa tutan, sisteme kafa tutan, uygarlığa kafa tutan bir kişiliktir. Çocuk yaştaki Abdullah Öcalan sisteme bu tarzda kafa tutan, onun sunduğu yaşamı reddeden biridir. Alternatif yaşamı oluşturmak için daha çocuk yaşta denemelere girişen, ilk toplumsallaşma denemelerini çocuk oyuncaklarıyla başlatan bir insandır.

Bütün bunlar elbette hikâye değildir, tersine yaşamın en can alıcı gerçeğidir. Bunlar Önder APO'nun gerçeğidir; o en güzel insanın, kirlere bulaşmamış insanın gerçeğidir. Abdullah Öcalan bizim ayak basılmamış, el değmemiş toprağımızdır; insanlığın peşinde koştuğu ayak basılmamış, el değmemiş topraktır. Yeni yaşam işte bu bereketli toprak üzerinde vücut bulacaktır. En güzel yaşam bu toprakta hükmünü icra edecektir. Çünkü orada kirlenmemişlik vardır. Bugün bu toprak kirlilerinden arındırılıp daha da genişletilmiştir. Nitekim Önderlik örgütlülükle birlikte başlar. Yaşamak için örgütlenmek zorundasınız. Toplumsallık örgütlenmenin ta kendisidir. Toplumsallık bir örgütlülüğü ifade eder. Örgütsüzlük toplumun dağıtılmasıdır. Böyle bir dönemde bile mevcut durumda baktığınızda, Kürt'ten geriye kalan şeyin dağıtılmış ailecek objeleri olduğunu görürsünüz. Ortada toplumsallık yoktur, bunu yeniden kurmak zorundasınız. Bizim hareket olarak çıkışımızın kendisinde bu vardır. Yaşam, özellikle çözüm döneminde istediğimiz yaşam, Önderliğin çok net biçimde tanımladığı gibi, yeni toplumsallığımızın ta kendisidir. Yaşam bizim yeni toplumsallığımızdır. Biz bunu kurmaya gidiyoruz. Böyle bir örgütlülük yaratıyoruz. Başlarken de özgür insandan başlıyoruz. Bireyi özgürleştiriyor, ona zihniyet kazandırıyor, irade haline getiriyoruz. Onun duygularını keskinleştiriyor, duygularına doğrultu kazandırıyor ve kendisini yaratıcı eylemin içine sokup yeni bir toplumun temel dayanağı haline getiriyoruz.

Ama biz partililer olarak özgür bir toplumun temel yapı taşı olan özgür bireyin çok daha ötesine, çok daha ilerisine geçiyoruz. Aslında şu söylenebilir: Parti Önderliğinin daha sonraki ikinci doğuş döneminin en temel unsuru olarak gördüğü partileşme, bu yeni toplumsallığın çelik çekirdeğidir. Partileşme PKK fedailiğinin toplumsallığıdır, fedailerin toplumsallığıdır, fedailerin toplumsal yaşamının ta kendisidir, onun en örgütlü öncü ifadesidir. Bu tarzda bir parti algılaması yerindedir ve en doğrusudur. Diğeri kendi içerisinde gerçekten ciddi zaafılar ve zayıflıklar taşır. İkinci doğuş döneminin en temel özelliği işte budur. Şöyle diyelim: Nasıl yaşamak, nasıl bir insan olmak istiyorsunuz? Önderlikte temel soru budur. İnsan nedir? Öncelikle doğru bir insan tanımına ulaşacaksınız. İnsan tanımından yola çıktığınızda, doğru bir toplum tanımına kadar gidersiniz. Çünkü insan toplumsal bir varlıktır. O zaman doğru toplum nedir ve nerededir? Böylelikle insanı bir de toplumun içindeki bir varlık, onun organik bir parçası boyutuyla tanımlarsınız. Doğru insan tanımı doğru toplum tanımı demektir. Doğru toplum tanımı yapılmadan doğru insan tanımına ulaşamaz. Öncelikle toplumu doğru tanımlamak gerekir.

Zaten Önderliğin yeni paradigmasında da kilit nokta veya sihirli anahtar karakterini taşıyan şey toplumun doğru tanımlanmasıdır. Önderlik toplum gerçeğini doğru tanımlamış, bu tanım kendisini insansal var oluş gerçeği olan doğal topluma götürmüştür. İnsanlığın büyük hakikati budur; insanlığın gerçekliği orada gizlidir. Öteki toplum biçimleri birer sapmadır, insanlıktan uzaklaşmadır, devletçi sistem altında insanlığın trajik düşüşüdür. Uygarlık tarihi insanlığın yükselişi değildir, özünde insanlığın düşüşünün tarihidir. Ama ona karşı direnen bir insanlık gerçeği de vardır; komünal demokratik değerleri yaşatmak uğruna mücadele eden asıl bir insanlık gerçeği vardır. Kısaca bu etnisitedir; halklar, milliyetler, aşiretler ve kabilelerdir. Bunların hepsinin direnişi en soylu direniştir ve gerçek insanlık bunlarda vücut bulur. Diğer bir olgu peygamberlik geleneğidir. Peygamberler de sınıflı topluma karşı direnirler. Bunların eyleminin özü devletçi uygarlığa karşı direniştir. Bunlar da takip etmemiz, izlememiz gereken soylu gerçekliklerdir. Bizim izlediğimiz gerçeklik uygarlığın gerçekliği değildir. Biz ondan kopuşla kendi sistemimizi kurmaya girişiyoruz. Yeni bir toplumun kuruluşunda başlangıç noktamız budur. Uygarlıktan kopmadıkça, insanlığın gerçekle buluşma yürüyüşünü doğru rotaya sokamayız; özgürlük, eşitlik ve adalet uğruna başlattığımız yürüyüşü doğru rotada ilerletemeyiz. O açıdan doğru insan tanımını yapmak çok önemlidir.

Kendini bilmek ya da kendi olmak, insan nedir sorusunu doğru yanıtlamaktan geçer. İnsan nedir sorusuna cevap ararken, Önderliğin yaptığı belirlemeler son derece çarpıcıdır. Eğer ilkel denilen insandan uzaklaşma varsa, ondan büyük ölçüde kopuş gerçekleşmiş ve o insandan çok daha farklı bir insan ortaya çıkmışsa, günümüz insanıyla karşılaştırılıp kim daha fazla insandır diye bir soru sorulduğu zaman vereceğimiz cevap bellidir: Elbette 'ilkel' insan daha insan

olan insandır. Diğer insanlıktan çıkmıştır. Kaldı ki bu belirlemeler yeni paradigmayla da bağlantılı değildir. Daha '97'de yayınlanmış bir değerlendirmesinde, Önderlik, "Bütünüyle güncel olmak, bana göre önemli oranda insan olmaktan vazgeçmektir" dedi. Bütünüyle güncel olmak ve özellikle kapitalizmin sınırları içine hareket etmek, kesinlikle insan olmaktan vazgeçmektir. Uygarlığın sınırları içinde hareket etmek, insan olmaktan vazgeçmektir. Şüphesiz bu çok önemli ilkesel bir yaklaşımdır. "Kendini bugüne kaptırmak, büyük insanlık kökeninden ayrılmak demektir. Hatta çağlar ve her çağın şu aşaması biçiminde tarihi böyle bölümlere ayırmak, sanki ilkel başlangıç dönemi çok kötüymüş de ondan kurtuluyormuşuz gibi bir felsefi yaklaşım son derece tehlikelidir. Bir bitkiye bile baktığımızda taze bir fidan herhalde çürümüş bir ağaçtan daha değerlidir ve yaşam vaat eder. Ne malum ki bugünkü uygarlık tamamen çürümüş, güçten düşmüş, meyve verme yeteneği olmayan bir ağaç olmasın?"

Önderlik bunları söyledikten sonra, kendisinin itirazının hep bu uygarlık değerlendirmelerine olduğunu belirtir. Bu değerlendirmeler yeni paradigmadan çok daha önce yapılmıştır. '97'de yaptığı bir değerlendirmedir. Önder APO, "Bu anlamda uygarlık değerlendirmelerine şiddetli bir eleştirimiz vardır. Çünkü hepsi de insanlığın başlangıcına bir saygısızlıktır, hatta onu inkâr etme yanı çok ağır basıyor. Her uygarlık kendini mükemmel sayıyor. Her sonuç bir başlangıcı görmezlikten geliyor. Biraz daha somut söylersek, insan bir tür olarak ortadan kalkıncaya kadar büyük oranda başladı gibi olacaktır. Oluşum süreci onun bütün geleceğini belirleyecektir. Ağırlıklı olarak başlangıç özellikleri neler ise, sona öyle gidecektir. Eğer başka bir tür insandan çıktıysa, o artık insan olamaz. Eğer bugünkü insan ilkel insandan çok farklı ise, bana göre daha insan ilkel insandır. İnsandan çıkan ise bugünkü insandır" der. Bunlar çok nettir.

Yeni paradigma Minerva'nın Zeus'un alnından fırlayıp çıkması gibi, Önderliğin kafasının içinde birdenbire fırlayıp çıkmadı. Bunun büyük insanlık arayışına dayalı bir maddi zemini vardır ve muazzam bir birikime dayanmaktadır. Yeni paradigma Önderliğin arayış eyleminin sağladığı birikimin bir sonucu oldu. Önderlik geçmişte şunu açıkça ifade ediyordu: "İkellikten kopmamaya çalışıyorum. Birçok yanımla ilkel kalmayı bilerek tercih ediyorum." O zaman son bir cümleyi daha söylüyordu: "İlk insana ilkel demekten kurtulmadıkça, doğru bir insan tanımına ulaşılamaz." İnsansal var oluş sürecinde o kendisini şekillendiren insan gerçekliği gerçek insandır. Onun oluşum özellikleri kendisini belirler. Başlangıcı onu belirler, tür olarak öyle şekillenir. Daha sonra ondan çıkar ve kendisinden farklı bir tür çıkıp gelişirse artık o kendisi değildir. O açıdan başlangıç her zaman önemlidir. Demek ki insanlık başlangıçtan itibaren toplum halinde yaşadı. Bu nedenle toplumsal gerçeklikten kaçamıyorsunuz. Önder APO'nun belirttiği gibi, toplumsal gerçeklikten kaçmak zannedildiğinden daha zordur.

Çevrenizi ve içinde yaşadığınız toplumsal koşulları biraz olsun tanımaya başlar başlamaz "Ben böyle yaşamayacağım" diyorsunuz. O zaman verili yaşamı bu kadar derinliğine anlamak isteyen bir insan, bunun tersini de arar. Peki, o zaman gerçek yaşam nerededir? Ya da doğru olmadan yaşam olmaz ise, o zaman doğru nerededir? Arayış zaten budur, yani arayış bu doğruya ulaşmanın arayışıdır. Doğruları bulacak, doğrularla birlikte yaşayacaksınız. Alternatif yaşamı yaratmak denilen eylem de işte budur. Bunu başlangıçta bulamazsınız. Bu açıdan da başlangıçta soyut yaşamak zorundasınız. Bu anlamda başlangıçta gerçekten de verili yaşama bulaşmadan, gerektiğinde pek çok yönünüzle ilkel yaşamayı tercih etmek durumundasınız. Aranan doğru, özgür yaşamdır. "Aşk hakikattir, hakikat özgür yaşamdır." Yaşamı özgür kılan her şey doğrudur. O zaman gerçekten özgür yaşam nerededir? Soru budur. Önderlik bütün arayışını bu minval üzeri yürütüyor.

Önderlik şunun çok iyi farkındadır: Yaşam ancak özgür bir toplumsal zeminde mümkün olabilir. O zaman kendisinin mevcut köleliğin hücrelerine dek sindiği topluma itirazı olacaktır. Çünkü çözülen bu toplumda yaşam ihanete uğramıştır. Birincisi, bu toplum değişmek zorundadır. İkincisi, yaşam ancak bir toprak parçası üzerinde mümkün olabilir. O zaman özgür yaşam için yürüyüş, Kürdistan'ın fethine doğru olacaktır. Yani Önderliğin bütün yürüyüşü başından itibaren özgür bir Kürdistan'a ve özgür bir topluma doğrudur. Harekete geçiş noktası budur, başlangıç noktası burasıdır. Bu topraklar, buradaki insan, Kürt toplumu özgür olmak zorundadır. Bu anlamda Önderliğimiz için en yüce değer, kişinin ne kadar toprağına göre olduğu ve özgürlük anlamında halkına ne verebildiğiyle ölçülmektedir.

Ancak verili durum bunun tam tersini göstermektedir. Kürdistan'daki bu duruma müdahale edip değiştirmeye kalkışmak mucizevî olanı başarmaya çalışmaktır. Çokça güncellikten bahsediyoruz ya, güncellik mucizevî olanla çelişir. Güncel gerçeği dikkate aldığınızda, mucizevî olanı asla başaramazsınız. Başarmak için öncelikle güncel olandan kopmak durumundasınız. Mucizevî olan şey, güncel gerçekliğe batmış insanın göremediğini görmek, duyamadığını duymaktır; inanmadığına inanmak ve eyleme geçmek, onun hissedemediklerini hissedebilmektir. Önderlik gerçeği işte budur. Böyle bir çıkışla işe başladıktan sonra, Önderliğin vardıgı nokta şudur: Yeni bir yaşam imkânı doğurmasa bile, köle bile denilemeyecek bir halkın yaşamına müdahale etmek ve sömürge bile denilemeyecek bir ülkede bu halkı direniş konumuna getirmek son derece onurlu bir davranıştır. Bu halkın giriştiği direniş eylemi içinde tümüyle yok olması bile verili durumdan çok daha anlamlıdır. Yani onuruyla savaşıarak ölmek bile bu verili durumda yosun harcı bir yaşamın mahkûmu olmaktan çok daha değerlidir ve bunun da son derece büyük bir anlamı vardır. En kahredici ölüm

biçimi köleliğe boyun eğmekle gelen ölümdür. Kürt insanının böyle öleceğine, onuruyla savaşıarak ölmeyi seçmesi çok daha önemlidir ve Kürt'ü bu noktaya getirmek oldukça değerlidir.

İnsansal gelişmenin sırrı nerededir? Önder APO, kendi pratiğinden yola çıkarak, bir militanın kendisini nasıl yaratacağının ve nasıl öncü bir militan olacağının sırrını şöyle açıkladı: "Gelişmek isteyenlere hemen şunu vurgulamak gerekir ki, hayırlı bir işe başlamak için çok fazla olanağa gerek yoktur. Tarihimizin bize öğrettiği de budur. Birkaç söz ve iyi duygular birleşirse, yeter ki bu işe inanın ve onun için yaşayın, fırsat buldukça onun gelişmesine büyük ilgi gösterin, gerisi gelir... Bu doğrular, soysuzun ve haramzadenin yaptığı gibi çok sınırlı da olsa bizi biz yapan topraklara ihanet etmemek, sömürgeciliğin ve kapitalizmin bizi çok ucuzundan haraç mezat kapmasına rıza göstermemektir. Ne kadar var denilse de, bunun dışında beş paralık bir değerim yoktu. Eğer böyle değerler yoksa kendimi değerlendiririm biçiminde bir anlayış, bizi sağlıklı bir hisse ve birkaç doğru kelimeye götürmeye yetti. Biz bu partiye böyle başladık. Bunun için ne kadar güçlü bir sosyal zemin bulunduğunu, arkamızda ne kadar güç olduğunu, ne kadar maddi imkânın var olduğunu, ne kadar savaş araç gerecine sahip olduğumuzu düşünmek bile istemedik. Çünkü bu dava önemli bir davadır. Zaten bunlar gerçeğimizde ne mümkündür, ne de başlangıçta gereklidir; olsa da başa bela getirir. Gerekli olan –ki, halen öyledir- doğru hislerdir, doğru düşüncelerdir ve onlarla doğru yaşamaktır. Bu tarihten çıkarılması gereken en önemli sonuç da budur."

Olanak nedir? Belki de ilkin olanak deyince neyin ifade edilmek istendiğine bakmak gerekir. Olanak, iş yapmak isteyen insanın hazır biçimiyle sahip olduğu her türden maddi veridir. Kitle temeli bir olanaktır, kadro birikimi bir olanaktır, dostlar ve müttefiklerin varlığı bir olanaktır, para ve her cinsten askeri araç gereç ve donanım bir olanaktır, hareketin üzerinde yükseldiği toplumsal zeminin sağlamlığı bir olanaktır. Bir halkın varlık-yokluk davası söz konusu olduğunda, burada ifade edilen unsurlar kapsamında ne kadar olanağa sahip olduğunuzu sorarsanız, daha işin başında teslimiyet bayrağını çekmeye ve davayı yarı yolda bırakmaya hazırsınız demektir. Olanak işin artı tarafıdır. Peki, ya sıfır gibi nötr bir noktadan bile değil, tamamen eksilerden hareket ediyorsanız ne olacak? Davanızdan vazgeçmeyi mi seçeceksiniz? Apocu Hareket işe başlarken ne kadar olanaklarımız var sorusunu kendisine yöneltseydi, ileriye doğru tek bir adım atma gücünü bile bulamayacaktı. Bunun nedeni, olanak adına ortada hiçbir şeyin olmamasıydı. Dikkatiniz olanaklara yöneldiğinde aradığınızı göremiyorsanız, o zaman işe girişmekten vazgeçme hakkını da kendinize tanıyor-sunuz demektir. Tehlikenin büyüklüğü de buradadır. Bir devrimci için en büyük olanak kendisidir. Onun için en büyük teknik adımları, en büyük silahı dilidir. Bunlara yüklenerek istediği sonucu alabilir.

Eskiye göre sınırlanmış da olsa, bugün bile saflarımızda hala olanaksızlıklardan şikâyet edenlere rastlamak mümkündür. Önderliğimizin de belirttiği gibi, bunlar bu sızlanışlarıyla PKK gerçekliğini anlamadıklarını ortaya koyuyorlar. Bu tür bir yaklaşımda ısrar edenler aslında kendi zavallı kişiliklerini yaşatmak için devrimci saflara gelenlerdir. Bunların gerçekte yaşamdan bir şey anladıkları da yoktur. Bu tiplerin yaşam diye sarıldıkları şey, bir gün için bile olsa çingene paşalığına özgü bir konumu yakalamaktır. En alttakilerin tortusu olan bu kişilikte bireycilik kendisini bu biçimde gösterir. Yeter ki bir gün istediği gibi yaşasın, ardından kıyamet de kopsa umurunda değildir. Önder APO bu tiplere müthiş bir öfke duydu. Bunların her şeyin başına bela kişilikler olduğunu belirtti. "Bunların ne yerin altında ne yerin üstünde yerleri vardır. Bunları atacak bir yer bulamamanın öfkesi de sürekli vardır" dedi. Devrimcilik büyük bir iddia işidir. Büyük işler başarıma iddiasını taşıyan bir devrimci, bunun tarzını da mutlaka yakalar. Tarzdaki başarısızlık ve yenilgiye açıklığın kaynağında iddia zayıflığı veya iddiasızlık bulunmaktadır. Özellikle başarı için uygun ortam ve koşulların fazlasıyla bulunduğu günümüzde olanaksızlıklardan şikâyet etmek, Önderlik ve PKK gerçeğinin kıyısından bile geçmemek demektir. Bu tutumlarında ısrar edenleri düşmanın yaratımı olan objektif ajanlar olarak tanımlamak yerindedir. Bunlar düşüş ve yenilginin tarihini partimize dayatan ve başkalarını zaferin mümkün olmadığına inandırmaya çalışan zavallılardır.

Günümüzde birçok alandaki pratikler içinde dile getirilen şikâyetlere bakalım: Örneğin birileri partinin kendilerine yeterli kadro göndermediğini, gönderdiği kadroların ise yetersiz olduğunu, böylesi kadrolarla arzu edilen sonuca ulaşamayacağını belirtiyorlar. Bunlara göre parti her şeyi kendilerine hazır verecek, onlar da bu hazır malzeme üzerine kurulup bir şeyler yapmaya çalışacaklar. Üstelik bu beklentiler içinde olanlar Önderliğe en bağlı insanlar olduklarını iddia edebiliyorlar. Peki, Önder APO, "İçinde şekillendiği toplumsal yapı ne denli tahrip edilmiş olursa olsun, insana güvenmek esastır" demedi mi? Önderliğe gerçek bağlılık bu belirlemenin gereklerine göre davranmak değil midir? Diyelim ki, partinin görevlendirdiği kadronun gerçekten yetersizlikleri vardır. O zaman bu kadrolarla uğraşmak, kendilerini eğiterek yetersizliklerini aştırmak ve üstlendikleri görevleri başaracak düzeye çıkarmak gerekmez mi? Üst düzeyde sorumluluk almış olanların böylesi temel bir görevi yok mudur? Devrimcilik öncelikle bir hizmet gerçeğiye, eksiklikleri olan kadroya nasıl hizmet ediliyor veya hizmet ediliyor mu? Belli ki burada hizmet etme değil, efendilik yapma vardır. Bunların istedikleri şey kadrolar değil, emeğinden yararlanacakları kölelerdir.

Önder APO, "Olanaklar insanın kendisidir, iyi duygularıdır ve bazı doğru düşünceleridir. Bundan daha fazlasını ne ihtiyaç görüyor ne de bekliyorduk. Kendim için de en büyük olanak kendimdim; en büyük silahım sözüm, en büyük

teknikim de adımlarımdı. Gittiğim her yerde bunları birleştirip adeta başarıya kadar yürütüyordum" dedi. Önderlik gerçeği işte budur. Önderlik gerçeğine katılan biri özellikle onun bu belirlemelerinde ifadesini bulan gerçekliğe katılmak durumundadır. PKK gerçeğinde insanla ilgilenmek esastır. İnsanla ilgilenmek insanı devletçi sistemin eseri olan kirlerden temizlemek, kendisini sağlam bir bakış açısıyla donatmak, körelmiş yeteneklerini açığa çıkarıp keskinleştirmek, başarı ve zafer tarzıyla donatmak, bu temelde halkın özgürlük davasının öncü bir militanı haline getirmek demektir. Kendisini en büyük olanak olarak ele alan birinin yapacağı şey kesinlikle budur. Başkaları için olan, kendisini başkalarına adayan biri kesinlikle böyle davranır. Onun için devletçi egemenlik sistemiyle en keskin ve sonuç alıcı mücadele insan kazanmaktır. Çünkü ancak kazanılmış insanla sisteme karşı mücadele edebilirsiniz. Zayıf insan, yenilgili ruh haliyle yaşayan insan, devenin hendeği geçememesi gibi başarılı adımlara güç getiremeyen insan gerçekte sistemin etki alanının dışına çıkamamış insandır. Dolayısıyla küsüp baba ocağını terk etmiş birini andıran bu insan tipiyle bir yere varılamaz.

Önder APO, daha ilk günden başlayarak, insanla ilgilenmeyi çalışmalarının merkezine koydu. Onun çabalarının abartısız yüzde doksanını insan eğitmek oluşturdu. Bu mücadeleye iç düşmanla mücadele adını verdi. Bireyde kendisini yaşatan her türlü zaafı, zayıflığı, eksiklik ve yetersizliği iç düşman olarak değerlendirdi. Bu temelde bireyi ele alıp çözümlerken gerçekte toplumu çözümlledi. Onun an ile ilgili gibi görünen her bir çözümlemesi aslında tarihin çözümlenmesi oldu. Bu çerçevede parti ortamını herkese açık tuttu. Bir hastanenin kapısı bile her hastaya açık değilken, parti kapısını her gelene açık bıraktı. Çünkü Hazreti İsa'nın dediği gibi, sağlam insanların değil, hastaların doktora ihtiyacı vardı. Bu anlamda PKK gerçeği bir toplumsal doktorluk gerçeği oldu. Böyle olunca, parti ortamı toplumun bir maketine benzedi. Maketi çözümlendiğinde toplum da çözümlenmiş olacaktı. Örnek olsun, 20. yüzyılın en büyük devrimini gerçekleştiren Lenin'in partisi bu konuda daha farklı bir yol izledi; işçi sınıfı kökenliler dışında kalanların parti üyesi olmalarına fazla fırsat tanımadı. Bunun için de PKK'de işleyen Lenin'in ilkesinden çok, yukarıda sözünü ettiğimiz Hazreti İsa'nın ilkesi oldu: Sağlam adamlardan çok hastalarla ilgilenmek! PKK'nin peygamberlik geleneğinin güncelleşmiş ve çağa uyarlanmış hali olduğu bir yönüyle belki de bu biçimde ifadesini buluyor.

İnsan gerçeği yeniden biçimlendirilebilir bir gerçekliktir. Bu tür bir esnekliğe sahip olması özünde olumlu bir özelliktir ve insanın özgürlükçü karakterinin güçlü olmasına denk düşer. İnsan eğitilerek yeniden biçimlendirilir. İlginçtir, Türkçede 'eğitim' sözcüğü 'eğmek' fiilinden türetilmiştir. Dolayısıyla insana boyun eğdirmek ve böylece sisteme itaat eden uysal köleler yetiştirmek Türkiye'deki resmi eğitim sisteminin özünü teşkil eder. Zaten bir bütün olarak devletçi eğitim sisteminin özü budur. Buna karşılık Önder APO'da insan eğitmek, öncelikle onu boyun eğmekten çekip çıkarmayı öngörür. PKK'deki eğitimin esas amacı keskin özgür irade sahibi insanı ortaya çıkarmaktır. İradeli insan en karmaşık sorunlar karşısında bile çözüm gücü olabilen, yenilgiyi kendi ruhuna yedirmeyen, tek başına kaldığında bile kolektif iradenin temsilcisi olmayı başaran, bulunduğu yerde partiyi aratmayan, bu anlamda halka muazzam bir güven veren insandır. Halkın kendi davasının başarısına olan inancı aslında böylesi militanlara duyduğu büyük güvende somutlaşır. Önder APO'nun eğitimle yaratmaya çalıştığı yoldaşlık işte böylesi bir yoldaşlıktır. Ancak özgür iradeli bir parti militanı Önderlikle tutarlı bir yoldaşlık ilişkisini kurabilir.

Önderlik bize söylediklerini burada yinelemekte yarar var: "Ben sizi sistemin istediği gibi yaşatmadım. Sistem sizi kendisinin istediği biçimde yaşatmak istiyordu. Bu alçaltıcı bir yaşamdı. Ben buna müdahale ettim ve sistemin sizi istediği tarzda yaşatmasına izin vermedim. Belki bizim istediğimiz gibi de yaşamadınız. Ama olsun, sistemin sizi istediği tarzda yaşatmasına izin vermemek de benim için büyük bir başarıdır. Sisteme bunu yaptırmadım. Dolayısıyla çoğunuz istediğiniz gibi yaşamadınız." Sormak gerekiyor: İçimizdekiler, özellikle gerilladaki kadrolar karşıt sistemi yaşayabiliyorlar mı? İstemimiz öyle olsa bile, PKK içinde karşıt sistemi hiçbir engelle karşılaşmaksızın ne kadar yaşayabiliyoruz? Belli ki hiçbirimiz böyle yaşamıyoruz. İşte bu da Önderliğin başarısıdır. Belki Önderliğin istediği tarzda yaşayamıyoruz, ama sistemin istediği gibi yaşamaktan da uzağız. Kişiyi istese de düşmana hizmet etmeyecek bir sistem içinde tutmak önemlidir. Bu da Önderliğin büyük bir başarısıdır ve bunu da görmek gerekir. Bu onurlu bir şeydir, ama bununla zafer olmaz. Bu noktadan çok daha ileriye gitmek gerekir.

Bu noktada gerçekten de Önderliğin istediği tarza gelmek, bu sistemi değiştirebilecek insanı ortaya çıkarmak ve zafer kişiliğini bu insanda gerçekleştirmek gerekmektedir. Eksik olan işte budur. Şu anda da eksik olan ve Önderliğin eleştirdiği husus yine budur. Önderliğin istediği kişilik başarı ve zafer kişiliğidir. Zafer kişiliği tarzında bir kişiliği kendisinde somutlaştıran Zilan geleneğini sürdüren tek bir kadın veya Kemal Pir gerçekliğini devam ettiren tek bir erkek olsun, onlar bile Önderlik için kendi özgürlükçü sistemini kurmada yeterlidir. Önderliğin eleştirdiği şey kadrolardaki sahte özgürlükçü duruştur. PKK zafer kişiliğini ve mücadelede yenilmezliği temsil eden bir güçtür. Önder APO yenilmezliğin temsilcisidir. Ama burada yenilgili kişilik ortamları vardır. Yenilgili kişiliklerin hâkim olduğu bir ortamda zafer kişiliği boy vermez. Önderliğin itirazları bunlardır. Zilan zafer kişiliğidir, Kemal Pir zafer kişiliğidir. Bu kişilikler var oldukça, kim ne derse desin, kesinlikle devletçi sistem kaybetmiştir. Bunlar olduğunda yeni sistem, Önderliğin sistemi,

özgürlüğü mümkün kılan sistem mutlak suretle kazanılacaktır. Bu da bir gerçektir. Önderliğin itirazı ve öfkesi bu gerçeğin görülmemesinedir, bu nihilizmedir.

Dediğim gibi bütün bunlar çok önemlidir. Ancak yine de çıkış noktasına dönmek, Önder APO'nun çocuk yaşında mevcut toplumsal yaşama katılmayı reddedişinin altını özenle çizmek gerekir. Size tek seçenek olarak sunulan verili yaşamı reddediyorsanız, alternatifini de kuracaksınız. Elbette alternatif yaşamda bir toplumsal zemin üzerinde gerçekleşir. O zaman kendi toplumunuzu yaratacak, aynı anlama gelmek üzere özgür toplumun kuruluşuna yöneleceksiniz. Özgür toplumu kurmak da özgür insanla mümkündür. O zaman girişeceğiniz özgür insanı yaratma eyleminde mutlaka sonuç alacaksınız. Özgür insan olmadan, çokça sözünü ettiğimiz özgür bireyi yaratmadan, özgür topluma ulaşamaz. Yaşam yeni toplumsallığımızı ve özgür yaşamın tanımı toplumsallığın doğru tanımlanmasından geçiyorsa, öncelikle özgür toplum tanımını yaparak bu temelde yeni yaşamı yaratacaksınız. Yeni yaşamın öncü gücü kendisini Apocu çizgi- de yeni baştan yaratmış olan bireydir. Bu da kadrolaşmakla gerçekleşir. Toplumda özgür yaşamın temellerinin atılması bile ancak özgür bireyle mümkün olabilir. Özgür birey sağlıklı bir özgür toplumun hücresidir. Toplumda özgür birey olmadan, toplumdaki bireyi özgürleştirip irade haline getirmeden, bu bireyi kendine güven duygusuyla doldurmadan, onu “Yaşam olacaksa özgür olacak ya da hiç olmayacak” gibi derinlikli bir özgürlük anlayışıyla donatmadan, asla demokratik kuruluşa başlayamazsınız. Özgür birey işte budur; bu tarzda donanmış insandır.

Ancak kadro olmak, yani PKK'lileşmek bunun çok daha ilerisindedir. Parti kadrosu Kürt halkının demokratikleşme mücadelesinin ışığıdır, toplumu böylesi bir mücadeleye sevk etmenin ikna gücüdür. İnsanı bu düzeye getirmenin ikna edici kişiliği, aydınlanmış ve kendisini güneşten bir parti haline getirmiş PKK içerisindeki insandır. O ışıktır, zifiri karanlığa hapsedilmiş gerçeği aydınlatır. O lamba tutar ve gerçeği gösterir. Başkaları ise gördükleri gerçeğe uygun davranır ve ona göre kendilerini düzenlerler. Toplumdaki insana yaklaşımımız böyledir; özgür birey olmak isteyen insan, toplumdaki insan budur. Özgür birey olmasını istediğimiz ve öyle olması için çaba harcadığımız insan toplumdaki insandır. Buna karşılık partili özgür birey olmayı da aşmış, daha da ileriye gitmiş ve kendisini fedai haline getirmiş insandır. Partili fedai kadro özgür bireyin doğurucu gücüdür. Zilan bir fedai kişiliğidir. Kemal Pir de bir fedai kişiliğidir. Bu ortamın içerisindeki insan, Zilan ve Kemal Pir gibi olmak zorundadır. Bunu yapmayan, bu noktaya gelmeyen, kölelikten şikâyet eden insan mızımız, çaresiz, çözümsüz, yitik, bitik insandır.

Önder APO ile tanışmadan önce, ulusal sorunla ilgili bir değerlendirmesinde okuduğum Lenin'in bir belirlemesini hiç unutmadım. Lenin, yaklaşık olarak “Hiç kimse köle olarak doğdu diye suçlanamaz. Ama kendi köleliğinin bilincine varan bir köle, bu köleliğe karşı mücadele edeceği yerde suskunluğa gömülüyorsa ya da o köleliğini meşru gösteren tutumlar içine giriyorsa, böyle bir köle her özgür insanda tiksinti ve nefret duyguları uyandıran aşağılık ve asalak bir hayvandır” diyordu. Tabii bu bir bakıma Önderliğimizin de tanımıdır. Kölelik kabul edilemez. Devletçi sistemin kendisi, uygarlığın kendisi köleliktir. Dolayısıyla devlet odaklı uygarlık sistemi kabul edilemez. Önderliğin sistemine girecekse- niz eğer, gerçekten özgür yaşama girmek istiyorsanız, mevcut durumu sorgulamanız ve öncelikle kişiliğinizde yeni bir doğuşu gerçekleştirerek yeni yaşama giriş yapmanız gerekir. Bu yeni yaşam da öncelikle genelde devlet odaklı yaşamdan, özel olarak da kapitalist modern yaşamdan kopuşla başlar. Başlangıç noktası budur. Genelde devlet odaklı yaşamdan, yani devletçi uygarlık sisteminden kopmak, ikincisi ve daha çarpıcı olarak kapitalist modern yaşamdan kopmak, Önderlik paradigmasına girişin temel koşuludur. Bu kapıdan adım atmadan Önderlik paradigmasına girilemez. Bu açıdan uygarlıktan kopmak -Önderliğin deyişiyle- en büyük özelleştiridir. Bunlar Önderlik gerçekleridir. Bu tarzda değerlendirmeden, sorunu bu tarzda ortaya koymadan, Önderlikle bütünleşemeyiz.

Önder APO zayıf ve çaresiz insanı asla kabul etmedi; adeta bir prangayla kendi zayıflıklarına ve zaaflarına bağlanan insana değer vermedi. Ona göre, ne denli zayıf düşürülmüş olursa olsun, insan bilinçlenerek zayıflıklarını aşabilir ve giderek atom bombasından çok daha etkili bir güç haline gelebilirdi. Atom bombası da dahil, Sovyetler Birliği'nin sahip olduğu nükleer silahlar sosyalizmi korumaya yetmedi. Sovyetler Birliği elinde bulundurduğu nükleer bomba sayısı kadar sosyalist militana sahip olsaydı, kapitalist sisteme eklemlenme yoluna girmezdi. Burada eksik olan maddi silahların gücü değil, sosyalist insanın gücüydü. Özgürlük için öncelikle gerekli güç fiziksel değil düşünsel güçtür. Özgürlük güçle bağlantılı olduğu gibi, zayıflığın da güçsüzlükle bağlantısı vardır. Bilindiği gibi zayıflık bir köle özelliğidir. Kölelik ise insanlıktan düşüşü ifade eder. Sınıfsal gelişme özünde köleliğin gelişimidir. Sınıflı uygarlık sisteminde üst toplumun mensupları gücü simgelerken, alt toplum üyeleri güçsüzlüğün ve çaresizliğin kurbanları durumuna düşerler. Güçsüzlük özünde anlayışsızlıktan gelir. Devletçi uygarlık sisteminin zihniyetiyle yoğrulan alt toplum bireyleri en güçsüz varlıklardır. Bu anlamda en tehlikeli kölelik zihinsel ve ruhsal köleliktir.

Önder APO'nun çocukluk dönemi, önderlik biçimindeki çıkışın bütün temel belirtilerini içinde taşır. Yedi yaşından sonra, özellikle ilkokula gidişle birlikte başlayan süreç ve bütün okul süreçleri, Önderlik açısından aslında uygarlık ormanına giriştir. Arayışı kendisini uygarlık ormanına girmeye götürmüştür. Bu giriş mevcut sisteme onay verme anlamına gelmemektedir. Kaldı ki Önderliğin yaşam felsefesinin temelinde kuşku vardır. Kuşku her zaman arayışa yöneltir. Kuşku şudur: Doğru olan nedir diye bir soru sorduğunuzda, bu soruya gereken cevabı bulamadığınız müddetçe kuşku-

larnız devam edecektir. Yeni bir yaşam arıyorsanız, doğru olmadan yaşam olmayacağına göre, o zaman doğru nerede sorusuyla karşı karşıya gelirsiniz. Önderlik her zaman doğru olan nedir sorusuna yanıt aradı. Önderlik öyle bir kişiliktir ki, yüzeysel ve doğruluğu kuşku götürür gerçeklerle de uzun süre yaşayamaz. Diyelim ki doğru, kapitalist gerçekliği reddetmek ve sosyalizme yönelmektir diyorsunuz. Kapitalist gerçeklikten kopuyor ve sosyalizmle tanışıyorsunuz. Doğru sosyalizmin içindedir diyorsunuz. Ama burada bile kuşklarınız devam ediyor. Burada bile yüzeysellikten uzaklaşıp gerekli derinliği yakalayarak verili doğruyu sorgulamak ve gerçeği bütün özellikleriyle anlamak durumundasınız. Önderliğin arayışı bu çerçevede devam ediyor.

Önderliğin uygarlık ortamı içerisinde ortaokul ve lise dönemlerini düşünelim. Görünürde hep sistemin içindedir, adeta sistemin midesindedir; sistem kendisini eritip öğretmeye çalışıyor. Ama eritemiyor, sistem Önderlik kişiliğinde vücut bulamıyor, kendisini Önderlikte somutlaştıramıyor. Dolayısıyla kusmak zorunda kalıyor. Ama Önderlik de bu süreçte kendi değişimiyle sistemin midesini delemiyor. Arayışı devam ediyor, burada verili dünyaya karşı itirazını çok daha yüksek düzeyde seslendiriyor. Bu anlamda lise sıralarındayken yazdığı bir kompozisyon yazısının başlığı son derece ilginçtir: “Sen benim hiç doğmayan çocuğumsun” diyor. Bunun anlamı şudur: Özgür yaşam hala doğmamıştır ve arayışı devam etmek zorundadır. Bu gerilim kişiyi müthiş gerginleştirir, kendisini zorlar. Bu noktada Önderliğin nasıl bir ruhsal gerilimi yaşadığı rahatlıkla anlaşılabilir. Ruhsal gerilimin Önderliğin kendisi açısından istenmeyen bir durum değil, tersine kendisinin istediği bir koşul olduğu ortadadır.

Ruhunun gerilimini yitirenler asla büyük arayışlara yönelemezler. Gerçeği arayış yürüyüşü her zaman sancılı ve acıdır. Bizler gerçeği ararken yalnızca kendi kişisel yazgımızla ilgilenmiyoruz, bir bütün olarak insanlığın durumuyla ilgileniyoruz. Dolayısıyla özgürlük için yola çıkışımızda evrensellik vardır. İnsanlığın yazgısıyla ilgilenen, gerçek anlamda evrensel olandır. İnsan kendi yazgısını değiştirmek isterken bile bunun insanlığın yazgısını değiştirmeye bağlı olduğunu fark eder. Önderliğin çıkışında da bu vardır. Kürdistan’ın da elbette bir özgünlüğü söz konusudur. Ama evrensellik bu özgünlüğün içinde gizlidir. Önderliğin çıkışı zaten evrenseldir. Evrensel olmak, kendi gerçeğini insan, toplum, doğa ve evrenle birlikte ele almak ve bunlarla da ilgilenmek, bunların gerçeklerini de çözmek anlamına gelir. Zaten insansal oluşumu anlamak, bütün bu gerçekleri çözmekle eşdeğerdedir. Bunlar çözülmeden insani gerçeğe ulaşamaz. Buna karşılık insan gerçeğini çözerek de bu gerçeklere ulaşılabilir. Bu yüzden gerçeği arayış yürüyüşü insana her zaman insana acı verir. İnsanlığa dayatılan kaderi değiştirmek üzere eyleme geçmek insana her zaman acı verir. Zaten kahramanlık ya da soyluluk da bu acıya katlanma olgusunda yatar.

Bir taşın altında kaldığı zaman, elinizden gelen acıya dayanmayı bir soyluluk belirtisi sayamazsınız. Soyluluk belirtisi, insanın, toplumun, halkımızın yazgısını değiştirmeye çalışırken karşılaştığımız zorluklardan kaynaklanan acılara dayanma gücünde somutlaşır. Kahramanlık budur, soyluluk budur. Bütün şehit yoldaşlarımızın gerçeğine bakalım: Onlar neden bizim soy damarımızdır? Haki’ler, Hayri’ler, Kemal’ler, Mazlum’lar, Zilan’lar, Agit’ler, Beritan’lar, Berivan’lar, Viyan’lar, Nuda’lar, Adil’ler neden soy damarımızdır? Çünkü onlar her türlü acıya karşı koyacak gücü kendilerinde yarattılar. Onların çektikleri acı dar anlamda kendi çıkarlarını gerçekleştirmeye çalışmaktan kaynaklanan bir acı değildi. Onlar bedensel ve ruhsal varlıklarını halklarına ve insanlığa adanmış insanlardı. Onlar kendilerini insanlığın yazgısını değiştirmeye adanmışlardı. Soyluluk bu yazgıyı değiştirmeye çalışırken yaşanan acılara dayanma ve direnmeyi sürdürme gücü ve kararlılığında billurlaşır. Soysuzluk ise boyun eğmekle başlar. Boyun eğen, bilerek veya bilmeyerek soysuzluğa adım atmıştır. Soysuzluk baş eğmişlikte ve bencillikte ifadesini bulur. Soysuzluk bencilliktedir, baş eğmişliktedir. Buna karşılık direniş ise soyluluk belirtisidir. İnsanlığın yazgısıyla ilgilenmek, bencilliğin tam karşıtı olanı yapmaktır. Bencillik, insanlığın durumunu hiç göz önüne getirmemektir.

İnsanlığın gerçeği arayış yürüyüşü ne kadar acılı olursa olsun, o kadar da heyecan vericidir. İnsanlığın yazgısıyla ilgilenmeyenler, bir yazarın değişimiyle insan olmanın heyecanını yaşayamazlar. İnsan olmak heyecan verici bir serüvendir, ama aynı zamanda acılara yol açan sürekli bir eylemlilik halidir. Burada acı ve heyecan iç içedir. Bu yolda hissedilen sadece acı değildir, onun heyecanı da vardır. Zaten en acı veren ortamlarda bile geri adım atmamaktan kaynaklanan bir haz duyarsınız. En acı veren koşullarda bile o hazzı mutlaka duyumsarsınız. İnsan olmanın hazzını yaşamak güzeldir. Kemal Pir’in işkence altında düşmana tek bir kelime bile söylememesi, İbrahim Kaypakkaya’nın tüm çılgınca işkencelere rağmen düşman karşısında ser verip sır vermemesi, zulme ve zorbalığa asla boyun eğmeyen bu güzel insanlarda acaba nasıl duygular yaratmıştır? İnsan olmanın hazzını yaşamak işte budur. En insanlık dışı işkenceler altında direnirken kesinlikle mutlu olduğunuzu söyleyemezsiniz, ama takındığınız direnişçi tutum nedeniyle bir haz duyarsınız. Büyük insan olmanın, düşmana boyun eğmemenin, bencil davranmamanın hazzını duyarsınız. Buna karşılık acılar karşısında bencil davranıp kendinizi kurtarmaya çalışmanız da mümkündür. Bu durumda arkadaşlarınızı ele verir, kendilerini düşmana satarsınız. Bencil davranır da “Ben neden öleyim ki? Diğerini de yakalasınlar, hayatımı kurtarayım” dersiniz, o zaman insanlıktan çıkmış olursunuz. Ama o büyük devrimciler bencil davranmadılar. Onlar hayatlarını ortaya koydular ki, diğerlerinin hayatları kurtulsun, başkalarının hayatları özgürleşsin, toplumun hayatı özgürleşsin.

Bunun için kendi hayatlarını başkaları için feda ettiler ve bunu yaparken pişmanlık duymadılar. Onlar insan olmanın o büyük heyecanını, o görkemli hazzını herkesten daha fazla yaşadılar.

İşte Önderlik gerçeği budur. Önderlik gerçeği böyle bir onuru ve gururu yaşamanın temsildir. Bunlar yaşamın gerçeğidir, bunlar Apocu gerçekliktir, bunlar Önder APO rehberliğinde başlayan insan olma serüveninde yaşananların çok sınırlı bir özetidir. Bunların hepsi Apocu devrimci gerçekliğin içinde vardır. Apocu gerçekliğin içine girmek, zaten insan olmanın heyecanını tatmaktır. Apocu Hareketin içine gerçekten giren ve onunla bütünleşen insan, insan olmanın hazzını en derin bir biçimde yaşadığını mutlaka hissedecektir. Çünkü burası bir heyecan ve coşku yeridir. Burada yılgın insanın, çözümsüz insanın, ağlamaklı insanın yeri yoktur. Burada umutsuzluğa ve inançsızlığa yer yoktur, burada solumsuzluğa yer yoktur. Bir yazarın dediği gibi, "Sorumluluk bir bilinç işi olduğu kadar bir gönül işidir. Her sorumlu, her gerçek sorumlu sorumluluğunu sevinç içinde gerçekleştirir. Sorumluluk sevinç içinde yaşamaktır... Her sorumluluk, geleceğe açılan bir yönelim olmakla bir umudun ışığında heyecanlarla kendini gerçekleştirir. Sorumlu olmak umutlu olmaktır. Umut özgürlüğün zorunlu var oluş koşuludur."

Önderlik gerçekleşmesinin oldukça dikkat celbeden bazı özellikleri vardır. Soyluluk arz eden bütün eylemlilikler ve o eylemlerin sahibi olan kişilikler hep Önderlikler etrafında gerçekleşir. Ama aynı zamanda cücelikler de Onun etrafında gelişim gösterir. Öfkeler kadar sevgiler de Ona yönelir. Büyük dostluklar da, büyük düşmanlıklar da Ona yönelir. Cücelik de oraya akın eder. Bu da bir gerçektir. Bunlar Önderlik gerçekleşmesinin doğal ve kaçınılmaz sonuçlarıdır. Gerçeğin üzerine çöken karanlığı dağıtmak, herkesin gerçekliğini olduğu gibi ortaya sermek, çirkinlikleri deşifre ederken güzelliklerin önünü açmak, bir anlamda adalete uygun olarak herkesi ve her şeyi yerli yerine oturtmak Önderliğin temel işlerindendir. Bu açıdan bizim için doğru olan, cüce kalmak yerine, o soylu Önderlik gerçekleşmesinin en çarpıcı ifadesi olarak kendimizi de gerçekleştirmektir. Kendimizi Önderliğin bir yoldaşı haline getirmek ne kadar zor olursa olsun, insan olmanın heyecanının bu zorlukları aşmanın içerisinde gizli olduğunu bilerek partileşmeye adım atmaktır. Bu gerçekliğin içine girmek, bu yolda yürümektir.

Hep PKK'liler çok fedakâr insanlardır denir ya, bu tanımlamayı tam benimsediğimi söyleyemem. Fedakârlık bana hep sanki güzel bir şeyden vazgeçmekmiş gibi gelir. Bu çerçeveden baktığımda Kemal Pir fedakârlık yapmadı, Mazlum Doğan fedakârlık yapmadı diye düşünürüm. Kemal istediği gibi yaşadı, Mazlum istediği gibi yaşadı, Mazlum belki de herkesten daha iyi yaşadı. Çünkü yaşamının en anlamlı biçimi onların yaşamının ta kendisidir. Onlar ölümleriyle yaşamın doludizgin akışına devam etmesini sağlayan kişiliklerdendir. Yaşamak, an neyi emrediyorsa ona cevap olmaktır; dopdolu yaşamasını bilmektir. Yaşamak, dinin cennet olarak tarif ettiği bir mekânda, ağaçların serin gölgesi altında, durgun akan bir suyun kenarında yan gelip yatmak, yiyip içmek isterken bile elini kıpırdamamak, sadece arzu etmek ve arzu edilen her şeyin gerçekleştiğini görmek demek değildir. Bizim cennetimiz bu olamaz. Apocu cennet bir mücadele zemindir. Cennet zulüm ve zorbalığa karşı direniş halinde olan insanların ayakları altındadır, onların ayak bastıkları yerdir.

Bunun ülke ve halk gerçekliğimizle bağını şöyle ifade edebilirim: Bir toplulukta muazzam bir kirlenme varsa, yaşam alabildiğine kirlenmiş ve ihanete uğramışsa, öncelikle gerekli olan bu kirlenmeyi ortadan kaldırmak ve ihaneti son vermektir. Meşru savunma savaşının kızgın ateşi bu kirleri ve kötülükleri yakan bir alettir. Bu açıdan Apocu çizgide mücadele ve direniş bizi her zaman arınmaya götürür. Mazlum Doğan direnişin zirvesidir. Biz direnmek yaşamaktır diyoruz. Evet, yaşamak gerekir. Peki, nasıl bir yaşam istiyoruz? Elbette en soylu ve onurlu tarzda yaşamak istiyoruz. Temel değerlere en bağlı tarzda yaşamak istiyoruz. Mazlum, Hayri, Kemal, Zilan ve bütün şehitlerimizin yaşam gerçeği işte budur. Bu tarzda yaşamak sıradan bir yaşam değildir. Ömrünü şu kadar uzatma tarzında bir yaşam değil, içine anlam katarak yaşamak önemlidir. Önemli olan budur. Şehitler gerçeğimiz esas itibarıyla bu anlama gelir.

Evet, bütün bunlar da Önderlik gerçeği etrafında vücut bulur. Mazlum'un, Hayri'nin, Zilan'ın, Nuda'nın, Adil'in, kısacası Haki'den başlayan bütün şehitler gerçeğimizin Önderlik etrafında gerçekleşen bir anlam yücelmesi olduğu kesindir. Bütün soylu güzellikler Önderliğin etrafında gerçekleşir ve hepsi Önderliği kendisi için esas alır. İnsan Önderliğe bütün varlığıyla katılmalıdır. Önderliği düşüncesi ve eylemiyle, maddi ve manevi gerçekliğiyle olduğu gibi kabul etmelidir. Katılmak budur. Bunun ardından sıra Önderliği anlamaya gelir. Önderlik anlaşılacak ister. Sorgulayarak Önderliğe katılım sağlanamaz. Siz burada bir sistemi ve onun yaşamını sorgulamıyorsunuz. Ayrıca bu Önderliğe katılmanız için size bir dayatmada da bulunulmuyor. Önderlik gerçeği bir çözüm gerçekliğidir. Çözüm sorgulanmaz, yaşanır. İnsanlar çözümü sorgulamazlar, tersine çözüme katılırlar, hem de sorgulamadan katılır ve kendileri de çözüm gücü olmak isterler. Niye çözüme katılırlar? Kendileri de çözüm gücü olmak istedikleri için. Niye özgür insana katılmak isterler? Kendileri özgür bir insan olmak istedikleri için.

Bir yandan anladık deyip yine de Önderliğe katılmayanlar, katılıp da gereklerini yapmayanlar da vardır. Bu da aslında bir tür Önderliği sorgulama biçimidir, yani Önderliğin reddidir. Önderliğin bazı özellikler işinize geldiği için kabul ediyorsunuz, ama diğerlerine katılmak zor olduğu için bundan kaçınıyorsunuz. Veya bazı özellikleri o an sizin gerçeğinizle çelişiyor; bu durumda uygulamamak suretiyle özünde "Ben seni reddediyorum" diyorsunuz. Uygulamamak da bir

bakıma reddetmektir. Uygulamamakla sonuçta varılacak nokta budur. Öyle anlamadık, anlamıyoruz demek hiç doğru değildir. Gerçek olan aslında bizim kavramak istemememiz, Önderliği anlamaya çalışmamamızdır. Dediğim gibi önderlikler anlaşılacak, kavranmak isterler. Önderlikler kendilerine katılım beklerler. Önderlik bunu çok net belirtiyor. “Eğer bana biraz saygı ve bağlılık varsa, sizin bana katılmanız gerekir, benim size değil” diyor. Önderlik kişiliği kanıtlanmış bir kişiliktir. Önderliğe katılmak ise ona bütün benliğinizle, ruhunuz, varlığınız ve düşüncenizle evet demektir. Önderliğe katılmak, Ona aşk ilan etmektir. Önderliğe bağlılık aşkın ta kendisidir. Çünkü Önderlik sadece birey olarak Abdullah Öcalan değildir; Onda dile bütün bir evrendir, insansal var oluşturun, toplumsal gerçekliğimizdir. Önderlik evrenin dilidir, aşkın dilidir. Hepimiz buna katılıyor, bunu aşk kabul ediyoruz. Çünkü Önderlikte bunlar dile geliyor. Yalnızca kişi olarak Abdullah Öcalan’a değil, Onda dile gelen gerçeğe katılıyor ve ona aşk ilan ediyoruz.

Önderliksel gelişmede doğal doğuştan sonra gelen dönem ikinci doğuş dönemi, Önder APO’nun kendisini PKK biçiminde örgütlediği ve bu biçimde doğru temelde bir toplumsallaşmayı başarmaya giriştiği sürecin ifadesidir. Bunun önkoşulları da esasta Önder APO’nun sosyalizmle tanışmasıyla başlar. Önderliğin sosyalizmle tanışmak önemlidir. Sosyalizmin tanımı bile Önderliğin sorusuna cevap verme anlamında ciddi değer taşır. Onun bize öğrettiği sosyalizm toplumsallaşmanın bilimidir. İnsanın mücadelesinin özünde hep toplumsallaşmayı daha ileri düzeylere taşımak olduğu göz önüne getirilirse, sosyalizmin insan kadar eski olduğu rahatlıkla görülebilir. Sosyalizm insanlık kadar eskidir. Bu nedenle Önderliğin deyişiyle “Sosyalizmden kuşku duymak, insandan ve onun toplumsal gerçekliğinden kuşku duymaktır.” İnsan toplumsal bir varlıksa, toplumsallık insanlığın var oluş tarzıysa, toplumsallaşmanın bilimi olan sosyalizmden de kuşku duyulamaz.

Fakat bu tanışma döneminde sosyalizmin kendi içerisinde birçok eksiklik ve yetersizlik vardır. Bu sosyalizmin temel hatası, devleti ve iktidarı amaçlarına varmada kullanacağı silahlar olarak benimsemesidir. Sosyalist gerçekleştirmeye doğru gidip özgürlük, eşitlik, adalet ve paylaşım üzerinde yükselen yeni bir toplumsallaşmayı yaratmak isterken, bunun araçları olarak devleti ve iktidarı kullanmak istemesidir. Bu durum sosyalizmde kirlenmeye yol açan, aynı anlamda reel sosyalizmi sistemin bir mezhebi olmaya götüren temel nedendir. Burada amaç yeni bir toplum ve yeni bir dünya yaratma olarak konulur, bunun araçları olarak devlet ve iktidar benimsenirken, yöntem olarak da kurtuluşa kadar savaştan söz edilir. Oysa zorunlu meşru savunma hali dışında, savaş esas itibarıyla bir cinayettir. Bu açıdan sosyalizmin zoru özgür toplumu doğuran bir ebe olarak tanımlayıp savaşa başvurması son derece ciddi bir eksikliği ve yetersizliği anlatır. Bu bir yerde de egemenlerin dilini konuşmayı esas aldığı gösterir. O açıdan bu kendi içerisinde zaaf ve zayıflıkları olan bir sosyalizm türüdür.

Önderlik yeni bir toplumsallaşmanın yaratılmasına, bunu önkoşulu olarak da gerçek arkadaşlıkların birliği olan ve bu haliyle toplumsallığın çimentosu olarak değerlendirilmesi gereken bir partileşmeye yönelmiştir. Parti özünde bir arkadaş topluluğudur, dava arkadaşları birliğidir; parti bir yoldaşlar topluluğudur, ortak bir davayı gerçekleştirmek üzere bir araya gelen öncü insanların fedai topluluğudur. Önderlik buna girişmiştir. Burada altı özenle çizilmesi gereken bir husus vardır: Önderlik yeni bir toplumu kurmakta son derece samimi ve karardır. Toplumun çıkarlarına, halkın özgürlüğüne sonuna kadar bağlıdır. Yani halklaşma esastır, toplumsallaşma esastır. Türkiye gerçeğinde diğer sol gruplar mezhepleştikleri halde, Önderlikteki bu karardılık Kürdistan’da PKK hareketini halklaşmaya götürmüştür. Daha sonraki süreçte Önderliğin arayışlarının kendisini kesin bir çözüme götürmesine neden olan durum da budur.

Yani kendi içerisinde reel sosyalizmin bazı zaaf ve zayıflıklarını taşısa da halklaşması, bu zaaf ve zayıflıkların etkisini en aza indirgeyen bir durum ortaya çıkarmıştır. Bu durum Kürdistan gibi bir ülkede, mezar suskunluğuna gömülmüş bir toplumu andıran Kürt toplumu içerisinde mucizevi bir gelişmeyi ortaya çıkarmış; Önderliğin kendi deyişiyle adeta üzerine dökülen betonun çatlatılması tarzında mezara gömülen insanı ayağa kaldırıp mücadele eder bir konuma yükseltmiştir. Bu gerçekten de bir mucizedir. Mucizevi karakter taşıyan bu gelişmede esas rol oynayan, halkın yaşamsal çıkarlarına sonuna kadar bağlıdır. Önderlik gerçeğinde halka ve ülkenin davasına sonuna kadar bağlıdır; Kürdistan’ın özgünlüğü içerisinde evrenselliği yakalama olgusu vardır. Bunlar olmaksızın mucizevi olan gerçekleştirilemez.

Kuşkusuz bir sistemi reddedebilirsiniz. Ama bu reddettiğiniz sistemi aştığınızı göstermez. Bir sistemi aşmak demek, onu bütün özellikleriyle çözmek, sistemin bilme düzeyini yakalayıp onun ötesine geçmek demektir. Sistemi bütün gelişim süreci içerisinde yerli yerine oturarak anlamak, dolayısıyla onun çözümsüzlüğünü ilan etmek ve bunu aşacak çözümü ortaya çıkarmak önemlidir. Mevcut sistemi çözüp aşmadan, sadece onu reddederek, ona alternatif olunan sisteme ulaşamaz. Uluslararası komplo öncesinde de Önderliğin bu yönlü çabaları vardı elbette. Bu sistemi çözme çabası vardı. Fakat gerçek anlamda bir çözümün yaratıldığı söylenemez. Önderliğin deyişiyle hala doğru tam bulunabilmiş, kendisiyle birlikte yaşamın var olabileceği gerçek hala yakalanabilmiş değildir. Bu süreç yine gerçeğin arayışı sürecidir. 15 Şubat komplosuna gelindiğinde, bu komplonun öngününde mevcut durum, hala bir sistemin yaratılamaması ve bu anlamda gerçek bir çözümün yakalanamaması durumudur.

Önderlik Atina Savunması'nda, 15 Şubat komplosu öncesinde Avrupa'ya çıkış macerasını değerlendirirken söylediği şeyler açıktır: "Benim Kürt halkı için özgürlük arayışım ve bu temelde Avrupa'ya çıkışım, tam da dünya çapında bir maceraya dönüşmüştü. Ama ne yazık ki hala kendimi bile tanıyamamıştım. Özgürlük anlamında bu halka ne verebilecektim?" diye sorar. Yani 15 Şubat komplosunun öngününde Önderliğin bulunduğu nokta esas itibarıyla budur. Doğrudur, Önderlik mevcut sistemi karşısına almış, bu sistemden kopmuştur. Zaten sistemin temsilcileri de bunu çok iyi bilmektedirler. Çünkü bu sistem Önderlik kişiliğinde hiçbir zaman vücut bulmamıştır. Bu açıdan da Önderliği kabul etmemektedir.

İmralı zindanı bir tabutluktur ve Önder APO adeta Hazreti İsa gibi 'Yeni Roma İmparatorluğu' ve işbirlikçileri tarafından çarmıha gerilip bu tabutluğa konulmuştur. Mevcut koşullar fiziki imha dışında her türlü zulüm ve zorbalığı içermektedir. Bu tabutlukta da Önder APO gerçeği arayış yürüyüşünü sürdürmüştür. Çoğumuzun yaptığı gibi olanaksızlıklardan şikâyet ederek çaresizliğe teslim olmamıştır. Bu durumda kendisi için esas aldığı ilke şudur: Beni öldürmeyen şey beni güçlendirir! Aranan şey özgürlük sorunsalının çözümüdür. Ancak bu öyle dar anlamda salt bir Kürt sorununun çözümü değildir. Bunun asla unutulmaması gerekir. Önderlik açısından Kürt sorununun çözümü insanlığın özgürlük yürüyüşünde bir araçtır; daha doğrusu Kürt devrimi bir başlangıçtır, insanlığın özgürlük yürüyüşünün umut kaynağıdır. Bu da peşi sıra bir başka gerçeği önümüze koyar: PKK'ye katılan biri kendisini tüm insanlığın özgürleşmesi davasına adanmak zorundadır. Çünkü bir tane insanlık vardır. Kürtler, Türkler, öteki tüm halklar bu insanlığın parçalarıdır. Bugün insanlık kendisini primat derekesine düşüren bir sistem altında yaşamaya mahkûm edilmişken, dünya mikrop saçan pis bir kenef haline gelmişken, doğa korkunç bir şekilde tahrip edilmişken, Kürdistan'da tecrit edilmiş özgür bir ada oluşturmakla yetinmek bataklığın içerisinde kendisine küçük bir yaşam alanı açmak anlamına gelir ki, bunun kabul edilir bir yanı olamaz. Bu açıdan Önderliğin itirazı bütün bir dünyaya, bütün bir sistemdir. Başından beri bu böyledir. Onun özgünlüğünün içerisinde daha başından beri evrensellik vardır.

Evrenselliği yakalamadan sosyalizmle buluşma olmaz. Sosyalizm sadece ulusların kurtuluş davalarıyla değil, bütün insanlıkla ilgilenir. Sosyalizm elbette pratikte yaşamsallaşmasını başladığı yerde bulur. Yani insanlığın bir özgürlük yürüyüşü varsa, bunun için ilk adımların atıldığı yerde elbette sosyalizmin inşasına da girilir. Ama tüm insanlık sosyalizmle buluşmadıkça, insanlığın gerçek kurtuluşu ve özgürlüğü de mümkün olamaz. Özgürlüğe adanmış olanlar için nihai maç esas itibarıyla budur. Önder APO başından beri egemen sistemle hep çelişki halindedir. Belki hala kendi sistemini yaratamamıştır, ancak mevcut devletçi sistemi de kabul etmemektedir. Bu anlamda mevcut sistem gerçekliği karşısında özgün bir duruş sergiler. Özgünlük, koşullar ne olursa olsun, mevcut sistemin dışında kalmaktır. Bazıları, uluslararası komplo öncesinde kendi sistemini kuramadığı için, Önder APO ve PKK'nin sistem içi olduklarına inanırlar. Bu kesinlikle doğru değildir. Önder APO buna 'ruhunu satmama' adını verdi. Ruhunu asla satmamak, ne pahasına olursa olsun baskıcı ve sömürücü sistemin dışında kalmaktır.

Özellikle PKK Hareketinin devletleşmeye doğrultusunda ilerlediği ve bunun olanaklarının arttığı bir dönemde, Önderlik kendi kişiliğinde bir anlam aşınmasının başladığını söyledi. Kendi temel devrimci özünden bir şeylerin koptuğunu, bir şeylerin kendisini rahatsız ettiğini ifade etti. Kendisi belki büyümüştü, ama karşısındaki insanlar giderek küçülmüşlerdi. Onları küçülmüşler şey bu sistemin kendisiydi; bu devletleşti, hiyerarşikleştiren, iktidarlaştıran sistemdi, bu egemenlik sistemiydi, bu sınıflaşma yaratan bir sistemdi. Sınıfsal zihniyet katmanlaşma yaratmaya açık bir zihniyettir, hiyerarşik temelde düşünmeye açık bir zihniyettir. Üste çıktığında efendilik taslamaya başlar, altta kaldığında ise bir kölenin davranışlarını sergiler. Önder APO, kişiliği itibarıyla en çok bundan rahatsızlık duydu ve arayışlarını sürdürdü.

Devam eden bu arayışına bağlı olarak, Önder APO '96'dan itibaren esas itibarıyla kadın gerçeği üzerinde yoğunlaştı. Arayışları kendisini kadın sorunu üzerinde derinleşmeye yöneltti. Çözümü en fazla burada aradı; burada büyük bir yoğunlaşma ve derinleşmeyi yaşadı. Yönelimi özü bakımından doğru olmasına rağmen, hala sistemi bütünlüklü olarak çözmekten uzaktı. Çünkü sistemi çözerek aşamamış, dolayısıyla kendi sistemini de yaratamamıştı. Sıkça vurguladığımız gibi sistemi reddederseniz, ona katılmazsınız ve bu mümkündür; sistemi reddetmek, en iyimser haliyle ona katılmamaktır. Ama bu durum sistemi aştığınızı göstermez. Sistemi aşmak öncelikle o sistemi anlamayı, onu bütün özellikleriyle çözmeyi şart kılar. Çözdüğünüzde onu aşacak sistemin iskeletini de oluşturur ve temellerini atarsınız. Önder APO işte bunu yaptı.

Hâlbuki 15 Şubat komplosu gerçekleştiğinde, kendi değişimiyle Önder APO açısından her şey adeta donmuş gibiydi. Bu aslında bir çözümsüzlük noktası olarak da algılanabilir. Felaket budur ve burada bir uçurumun kenarına geliş vardır. Bu uçurumun kenarına geliş aslında fiziksel olarak bir kaybediş, bir idam tehdidiyle yüz yüze gelmek değildir. Kürt halkının daha çılgınca bir savaş olasılığıyla karşı karşıya gelmesi de değildir. Burada şu fark edilmiştir: Çözüm hala bulunamamış, gerçek çözüm hala yakalanamamıştır. Çözümsüzlük sahip olunun paradigmayla bağlantılıdır. Bunu fark ediş, gerçekten de yaşamın adeta donma noktasıdır. Önderlik bunun bilincine ulaşmış ve bu noktadan itibaren kendisine müthiş bir biçimde yüklenmiş, müthiş bir çabaya ve düşünsel yoğunlaşmaya yönelmiştir. Bu düşünsel yoğunlaş-

ma, sistem gerçeği üzerine yoğunlaşmadır; bir bütün olarak sistemi doğru bir biçimde çözme, onu doğru tanımlama ve aşacak sistemi ortaya çıkarmaya çalışmadır.

Burada Önderliğin mucizevî tarzı bir kez daha kendini pratikte kanıtlamıştır. Sürecin karakteri ve ortaya çıkan gerçekler her bakımdan dehşet vericidir. Ama Önderliğin büyüklüğü ve dehası da burada kendisini gösterir. “Beni öldürmeyen şey beni güçlendirir” ilkesine bağlılık bu görülmemiş tecrit koşullarında da hükmünü icra eder. “İnsan ancak uçurumun kenarında kanatlanır” derler. Önderliğimiz için başlayan süreç kanatlı düşünme sürecidir. 15 Şubat komplosu her açıdan bir uçurumun kenarına varış anıdır. Bu uçurumdan aşağıya düşmek de olasılık dâhilindedir. Ama Önderlik bu noktada kanatlı düşünmesini bilir; sistemi bütün özellikleriyle çözerek, kendi sisteminin özelliklerini de ortaya koyar. Burada yakalanan sadece bir Kürt çözümü değildir, bu tarz bir algılama sakattır, yakalanan bütün bir insanlık için çözümdür. Beş bin yıllık devletçi uygarlık sisteminin bütün kirlerinden, bütün insansızlaştırma eylemlerinden, onun pratiklerinden kopmanın çaresi bulunmuştur. Bu çare ekolojik, demokratik ve cinsiyet özgürlükçü toplumdur. Bu sadece bir Kürt toplumuna özgü bir çözümü değil, bütün insanlığa ait çözümü içinde barındıran bir toplum biçimidir. Dolayısıyla Önderliğin yakaladığı çözüm yüzeysel değil derinliklidir, yöresel değil evrenseldir, parçalı değil bütünlüklü ve kapsamlıdır.

Önderlik burada öncelikle doğru toplum tanımına ulaşır; doğru toplum tanımından yola çıkarak aslında devlet olgusunu çözer. Devlet yeni bir toplum demektir. Ama bu toplum insanın var oluş halini anlatan doğal toplumdaki kopuşu ifade eden bir toplum biçimidir; bir köle toplumdur. O zaman toplumu doğru tanımlayıp doğal topluma dönüş yapmak, insanı özgürleştirmenin en önemli yoludur. Önderlik, uygarlık temelinde oluşan yeni toplumun, insanlığın var oluş halini anlatan toplumdaki bir sapma olduğunu açıklığa kavuşturmuş; bu açıdan bakıldığında gerçeğin şifresini çözmüştür. Çözülen, toplumun şifresidir. Elbette bizim de bu şifreyi çözmemiz gerekir. Şifrenin çözümü, uygarlığın veya hiyerarşik ve devletçi toplumun bir sapma olduğunu, bunun insanlıktan uzaklaşmayı anlattığını, bunun eseri olan sınıflaşmanın da insanlıktan bir düşüş anlamına geldiğini bilince çıkarmak ve bu temelde bundan kopuşu sağlamaktır. Sınıflaşmaya dayalı bir sosyalizm anlayışı sakattır. Öncelikle bundan vazgeçilmektedir. Çünkü iyi sınıf yoktur. Çünkü kölelik de, serflik de, proleterlik de esas itibarıyla köleliğin birer biçimidir. Her kölelik türü en temel insani gerçekliklerden kopmayı anlatır.

Devletçi toplum bir kölelik toplumdur. Devlet odaklı uygarlık sisteminin özü budur. Bu anlamda özgürleşmek isteyen, öncelikle bu uygarlık sisteminden kopmak zorundadır. Önderlik 15 Şubat'la başlayan ve sonuna kadar öyle gidecek olan üçüncü yaşam dönemini çok net bir şekilde tanımladı. Bu, üçüncü doğuş dönemi idi. Belki her kişi kendi yaşamında yeniden doğuşlar yaratabilir. Ancak Önderlikteki bu doğuş, insanlık için bir doğuştur ve bir çözüm dönemidir. Belirgin niteliği genelde devlet odaklı yaşamdan, özelde kapitalist modern yaşamdan kopuşla başlamasıdır. Önder APO, “Tekrar yaban yaşama koşmuyorum, on bin yıl öncesine gidecek değilim. Ama insanlığın bazı temel değerlerinin o yıllarda gizli olduğu da kesindir. Uygarlığın bin bir hile ve zorbalıkla kestiği o dönem insanlığı bilimsel teknik seviyeyle bütünleştirilmedikçe, insanlığın gerçek kurtuluşu ve özgürlüğü mümkün olamaz” dedi. Uygarlık ve devlet odaklı yaşamdan kopmanın bir gerileme olmadığını söyledi. Hiyerarşik ve devletçi sınıf uygarlığından kopmanın en büyük özelleştirici olduğunu ifade etti. Önderlik, “Bunu başaracağıma inanıyorum” diyor ve bizim de bunu başarmamızı istiyor. Yeni paradigmanın çıkış noktası budur.

Biz demokratik uygarlığı yaratmak istiyoruz. Bu bir sınıfsız uygarlık sistemidir. Aslında neolitik de bir uygarlık olarak tanımlanabilir ve neolitik toplumu günümüzün bilimsel teknik temeliyle bütünleştirdiğimizde demokratik uygarlığı yakalayabiliriz. Bu uygarlık devlet odaklı bir uygarlık değildir. Bu anlamda hiyerarşik ve devletçi toplumdaki, onun yaşamından, onun bütün özelliklerinden, onun kişiliğinden kopmak, onun bütün özelliklerinden kopmak en büyük özelleştiricidir. Önderlik çözümü böyle koydu ve bu çözümü yakalamak heyecan vericidir. Nitekim insanlığı arayış yürüyüşünün de acılı olduğu kadar heyecan verici olduğunu belirttik. Bir insanın yaşayabileceği en yüksek heyecan, özgürlüğü mümkün kılacak bir sistemsel çözümün yakalandığı andır. İnsan en büyük heyecanı o an yaşar.

Ne yazık ki Önderliğin bize en büyük heyecanları yaşatmak istediği, “Kürt halkının demokratikleştirilmesi projesi heyecan veriyor, Kürt teşisi dönüyor” dediği koşullarda, Hareketimiz içinde Önderlik sisteminden tümüyle kopuş ve Botan ile Osman hainleri şahsında dörtlüye kapitalizme koşuş gerçekleşti. Bunlar bütün örgütü ve hareketi kapitalist sisteme eklemlenme çabasına giriştiler. Uygarlığın derin bir krizi yaşadığı, bu krizin kaosa dönüştüğü, bunun da insansızlaşmayı anlattığı, insansızlaşmanın kaos olgusunun ta kendisi olduğu, buradan insanı bulmak için doğru bir çıkışın yapılması gerektiği, Önderliğin de onun çıkışını gösterdiği bir noktada kapitalizme koşma yaşandı. Kaçkınlar sürüsü bunu yaptı. Bu komplo iki etkene dayanıyordu: Dayandığı ilk unsur kadının düşürülmüşlüğüydü. Bilindiği üzere daha devletçi toplumun başlangıç döneminde kadın fahişeleştirilerek köleleştiriliyor, erkek kölelerin önüne bir yem ya da yağlı bir kemik parçası gibi atılıyordu. Sümer rahibinin yaptığı buydu. Bugünkü sistem de aynı şeyi yapıyor. Erkek egemen sistem metalaşmış eşya kadını sisteme olan öfkelerini yatıştırmak istediği erkek kölelerinin önüne bir yem gibi atıyor. Erkek köleyi uysallaştırma aracı, onu basit yaşamın zevkleriyle buluşturma aracı olarak kadını bu şekilde

sunuyor. Sistemin erkek kölelerini yatıştırma kullandığı diğer bir unsur da paradır. Kapitalist sistem bu iki unsurun müthiş kullanımı üzerinde vücut buluyor. Hainler oltanın ucundaki bu iki yeme koşullar ve bizi bu duruma düşürmek, yani cinselliğe ve açlık güdüsüne kenetlenmiş düşkün bir insan tipini ortaya çıkartmak istediler. Onların gerçeklikleri buydu.

Oysa Önderliğin savaşı buna karşıydı. Öfkesi buna yönelmişti. Önder APO en büyük acıyı yaşadığı zehirlenmeden değil, buradan duyuyordu. Yaşam zehirlendiği için, onun kurmak istediği özgür yaşam zehirlendiği için, özgürlüğe gelmiş insanlar bu şekliyle savruldukları için acı duyuyordu. Çarmıha çivilendiği, Prometheus gibi İmralı kayalığına gerildiği, bir tabutlukta yaşamaya mahkûm edildiği için değil, kurduğu fedai partisi içinde böylesi bir düşkünlük uç verdiği için acı hissediyordu. Önderliğe en büyük acıyı tattırdığımız an, “Bana gerçekten ne yaptığını bilen, çizgiye gerçekten bağlı olan bir kadın veya bir erkek kalsın, yeter” dediği andır. Onun en büyük acıyı hissettiği an budur ve bu acıyı Önderliğe yaşatanlar bizleriz.

Şunu hiç unutmayalım: Biz yaşamı zehirlenme tehdidiyle karşı karşıya olan bir hareketiz. Bu anlamda dört bir yandan kuşatma altındayız. Önderliğin bedensel olarak zehirlenmesi sadece bunun başlangıcıdır. Zehirlenmenin en temel noktası burasıdır. Zehirlenmek istenen bütün bir yaşamımızdır. İlkel milliyetçiliğin retoriğine yönelmek, onun sembollerini kullanmak, giderek devletçi zihniyete yatkın bir duruş sergilemek yaşamın zehirlenmesi değil de nedir? Bizde uygarlığa kapılanmak isteyenler ilkel milliyetçiliğe koşmuyorlar mı? İlkel milliyetçilikle kendi arasına kalın sınır çizgileri çekmemek, kan ve emek üzerinde yükselen mevziler işgal altındayken bile hiç tınmamak korkunç bir şeydir; bu bir arsızlık durumudur ve asla kabul edilemez. Burada sistemin bir işgal girişimi vardır. Yapılması gereken buna karşı mücadeleye halinde olmaktır, buna karşı direnmektir, bu dayatmayı kesinlikle kabul etmemektir. Bize dayatılan sadece ilkel milliyetçilik de değildir, kapitalizmin ta kendisidir. Dayatılan şey metalaşmadır. Bunlar kadının metalaşmasını istiyorlar. Metalaşan kadın aynı zamanda metalaşan erkektir. Belki eşyalaşmış haliyle kadın daha pahalı bir metadır, daha fazla para eden bir metadır. Meta olarak erkeğin fiyatı belki daha ucuzdur. Kadın paramparça edilip her parçasına bir fiyat biçilir. Erkek ücretli köle olarak yaşar, en tortu işlerde çalışır ve karnını doyurmasını sağlayan bir ücretle yetinir. Belki kadın daha fazla bir fiyata bilmem nerede pazarlanır. Ancak işin özü aynıdır. Her ikisi de insanlıktan düşmedir ve kapitalizmin yaptığı budur.

Yineliyorum: Genelde devlet odaklı yaşamdan, özelde kapitalist modern yaşamdan kopmak Önderlik sistemine girişin başlangıç noktasıdır. Daha doğrusu Önderlik paradigmasının hayata geçirilmesinde ya da onun sisteminin inşasında başlangıç noktası budur. Bu olmazsa olmaz bir ilkedir. Buna karşılık demokrasiyi temsil etmesi gereken legal sahalardaki kadro gerçeğine bakın: Genelde göreceğiniz tablo sarsıcıdır. Kadında Zilan'dan, erkek kadrolarda Kemal Pir gerçeğinden müthiş bir uzaklaşma vardır. Pratikte öne çıkartılmak istenen, metalaşmış eşya kadınıdır; Zilan'ın zıttı olan kadın tipidir. Belki de bazıları bilerek Zilan'ı görünmez kılmak istiyorlar. Ön plana çıkartılmak istenen kadın tipi görüntüsüyle, tavrıyla, davranışıyla, havasıyla erkeğe ayarlanan metalaşmış eşya kadını çağrıştırmaktadır. Burada ilkin kadına vurularak aslında Önderliğe vuruluyor. Erkek kadrolar için de benzer şeyler söylemek gerekiyor. Onlarda da Kemal Pir gerçeği karartılmaya çalışılıyor.

Önderliğin öngördüğü ve yaratmak istediği toplum, analık hukukunun gerçekten yaşamsallaştığı toplumdur. Toplumsallaşma ana kadın etrafında gelişir, toplumsallaşmanın öncü gücü ana kadındır. Özgür toplum, ancak anayı yeniden bu seviyeye yükselten bir toplum olabilir. Anaya gerçekten hakkını veren, ananın ana eksenini olduğu özgür toplum böyle gerçekleşir. Cinsiyet özgürlükçülüğünün önemli bir yönü de işte budur. Analık hukukunun, analık hakkının kabul görmesi kadar, onun kabul göreceği zeminin de ortaya çıkarılması şarttır. Her yönüyle bunun duygusu ve düşüncesi-nin yaratılması zorunludur. Bunun öncü kişiliğinin ortaya çıkarılması vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Bunun için de öncelikle tüm zamanların tanrıça kutsallığını ve onun sadeliğini temsil eden Zilan kişiliğinin her ortama ve her mücadele alanına damgasını vurması gerekir. Tanrıçalaşan ana kadın, bu haklı kutsallaşmasını emeğine ve yaratıcılığına, bu emeği ve yaratıcılığı temelinde bir dünya kurmasına borçludur. İnsanlığı sürdüren tüm temel değerleri yaratan odur. Gıdanın kaynağında ana emeği vardır. Taneleri seçmesini bilen, toprağı ekip hasadı devşiren, hayvanları evcilleştiren, yerleşik yaşama geçen, evcil düzeni kuran, uygarlığı sürdürecekt tüm araçları yaratan odur. İnsanı beslenme boyutuyla hayvandan ayıran odur. Bu çerçevede toplumu kuran odur. Bugün de kadın yaratıcı emeğiyle bu tarzda yeni toplumun kuruluşuna yön vermek durumundadır. Mızımlık yapmadan, şikâyetle bulunmadan, insan olma mücadelesinde ana tanrıça kadının yaratıcı tarzını yakalamada en ufak bir sarsıntı bile geçirmeden bu yürüyüşte başarıyı gerçekleştirmedikçe Zilan kişiliğine ulaşamaz. Kuşkusuz bizde bu yüceliğe ulaşmayı başaran eşsiz örnekler vardır. İnkârcılık gerçekleşen bu görkemli örneklerle gözünü yummaktır. Nihilizm Zilan'ı görmemektir, nihilizm Beritan'ı görmemektir, nihilizm Şilan'ı görmemektir, nihilizm tam da Yıldız'ı, Nukan'ı, Sorxwin'i, Viyan'ı ve Nuda'yı görmemektir. Çünkü onlar tüm zamanların tanrıça kutsallığını ve melek saflığını yakalamış kadınlardır. PKK onların partisidir. PKK aynı zamanda böylesi kadınlarla yoldaşlık yapmasını bilen erkeğin, yani Haki'nin Kemal'in, Hayri'nin, Agit'in, Adil'in ve öteki şehitlerimiz partisidir. PKK kadınla doğru temelde yoldaşlık yapanların partisidir.

Önderlik, "Biz bu harekete başlarken, kadınlar ve erkekler olarak birbirimize eşitlik ve özgürlük sözü verdik. Bu sözün de ancak bağımsız bir ülke ve özgür bir toplumda gerçekleşebileceğine inandık" dedi. Eşitlik ve özgürlük sözüne gerçek bağlılık, bağımsız bir ülke ve özgür bir toplum yaratma yolunda sarsılmadan, umut ve inanç erozyonuna uğramadan, yüksek bir cesaret ve kararlılıkla yürüme temelinde gerçekleşir. Bu hedefe ulaşmadan, başka türlü şöyle eşit ilişki, böyle özgür ilişki kurulabileceğini sanmak kendini kandırmaktır. Tamam, devrimcilik elbette yeni bir dünyanın ve bu dünyanın insanının bir özetidir. Parti ortamı belki de böyle bir dünyanın kendisidir. Ama biz bir mezhep değiliz, biz mezhepleşmiş dar bir grup oluşturmakla yetinmek istemiyoruz. Biz sözümüze bağlılığımızı özgür toplum yaratarak, oradan evrenselliği yakalayıp tüm insanlığa mal ederek kanıtlamak istiyoruz. Bu açıdan öyle bir yaşam ancak bağımsız bir ülke ve özgür bir toplumda gelişir.

Şuna inanmak durumundayız: Biz bazen kendi ortamımızdaki insanı küçümsüyoruz. Küçümserken de PKK'nin ölçülerine bakıp küçümsüyoruz. Kemal'in ve Zilan'ın ölçülerine bakıyoruz, ardından "Bu insan küçüktür" diyoruz. Oysa bizdeki insan düzendeki insanla karşılaştırılamayacak kadar insan olan bir insandır. Kürdistan'ın en güzel insanı gelmiş burada toplanmıştır. Başka bir insan malzememiz yoktur. Başka yerden kadro ithal edip onunla devrim yapamayız. Eldeki bu malzemeyi değiştireceksiniz, bunu değiştirebilmek için de sonuna kadar kendisine ihtimam göstereceksiniz, onu eğiteceksiniz, doğru yaşama gelmesi için ikna edecek ve değiştirip dönüştüreceksiniz. Onun içindeki cevhere ulaşacak, ondan yeni birer Kemal ve Zilan yaratacaksınız. Yoldaşlığında özü budur. Yoldaşlık birbiriyle uğraşmaktır, yoldaşlık hep birlikte doğrularda buluşmak için mücadele etmektir. Yanındaki insana bakıp düzen erkeğini veya kadını özlemek, Önder APO'ya yapılabilecek en büyük hakarettir. PKK ortamındakinden daha güzel insanı hiçbir yerde bulamazsınız. Gerçeğin kendisi kesinlikle budur.

Bu haliyle bile eğer insanlık hala ayaktaysa, hala insan tümüyle yitip gitmemişse, dünyamızda hala insanlıktan bazı kırıntılar varsa, insansızlığı dayatan kapitalizm altında hala insan olmaktan tümüyle pişmanlık duyulmamışsa, evrensel insanlık çapında bu biraz da PKK gibi mücadele eden güçler var olduğu içindir. İnsanlık varlığını temel insanlık değerleriyle donanmış ve bunlar için mücadele eden insanlara borçludur. Bu dünya onlar sayesinde hala ayakta. Dolayısıyla doğru olan, buradaki her arkadaşın kendi değerinin farkına varmasıdır. Kendi değerini bilmeyen ve değerlerle yüklü hala getirmeyen biri halka hiçbir şey veremez. Değersizlik bizim değerimiz olamaz. Değersizlik sistemin bize yakıştırmak istediği şeydir. O zaman kendimizi değer haline getirmeliyiz. Değer olmak Zilanlaşmaktır, değer olmak Kemalleşmektir. Başka türlü değer olunamaz.

Önderlik kendi tarzının asla bir dayatma olmadığını, bu tarz katılımin büyük bir inanç ve bilgelikle beslendiğini dile getiriyor. Bu yönlü gücü bulunmayanların, yani inançsızların ve yaşamına anlam katamayanların bu Önderlikten uzak durmaları gerekir. Önderliğin dediği gibi, çağımızın hasta ettiği bireyler –ki çağımız kapitalizm çağıdır, hastalığı yayan yine odur- bu tarz Önderliğe katılamazlar; katılsalar bile sonuç alamazlar. Katılımin nasıl olması gerektiği ve neye katılım sağlanacağı Önderlik tarafından net olarak ortaya konulmuştur: "Benim bedenim diri veya ölü olmam belirleyici değildir. Belirleyici olan ulaşılan anlam, irade ve ahlaktır. Bu yalnız ben değil, bende dile gelen tüm bir evren, var olan insanlık ve toplumsal gerçekliğimizdir. Ona dayalı halkımızın demokratik, özgür ve eşitlik içinde yeniden yapılanmasıdır." Demek ki Önderlik gerçeği salt fiziksel bir olguya indirgenemez. Belirleyici olan Önderlikte ulaşılan anlam düzeyi, yaratılan irade ve yakaladığı ahlaktır. Bunlar belirleyicidir. Bizim de kendimiz açısından esas almamız gereken budur.

Önder APO uygarlık sistemini yenmiş insandır. Önderlik bu sistemi herhangi bir meydan savaşında yenmemiştir. Öncelikle onu kendi bütünlüğü içerisinde çözerek çirkinliğini ve insanlıktan sapmışlığını tüm insanlığın gözleri önüne sermek, buradan yola çıkıp onu aşan bir sistemi ortaya çıkarmak, şimdiye kadar bu sisteme tattırılmış en ağır yenilgidir. Sistem yenilmiştir ve bu yenilgi sistemin ölümünün ilanıdır. Sistem kaostadır ve kaos aslında sistemin çözümsüzlüğünün kanıtlanması, artık onun eskisi gibi yaşayamayacağını anlaşılmıştır. Artık kapitalizm mevcut biçimiyle yaşayamaz. Ancak yine de kapitalizm her şeye rağmen kendisini yaşatmak istiyor. Zor kullanarak, eğlenceye dayalı bayağı türden bir kültür ve sanatı geliştirerek, insanı insanlıktan çıkaran bir kültürü tüm topluma pompalayarak, sanatçıyı da bunun aktörü haline getirerek kaos ortamında ömrünü uzatmaya çalışıyor. Şiddeti en üst noktaya çıkarıyor, bu tarzla varlığını sürdürmek istiyor. Uygarlığın kölecilik karakterine asla dokunmadan, onun özünü hiç değiştirmeden, biçimde bazı değişimlere giderek kendisini uzun ömürlü kılmayı deniyor.

Burada kutsal insanlık gerçeğiyle yeniden buluşmayı Önderlik çözümünde buluyoruz. Önderlik sistemin bu insansılaştırıcı karakterini ortaya koymuş, insanı yeniden tanımlamış, insanın insan olarak içinde yaşayabileceği özgür toplum sistemini kurmuş ve bütün insanlığa sunmuştur. Belki günümüzde bu sistem bütün insanlığa mal olmamıştır. Belki bugün Önderlik çözümüne katıldıklarını söyleyenler o çözümü yeterince doğru anlamamın uzağındadır. Ama yine de sistem yenilmiştir. Bu sistem için sonun başlangıcıdır. Devrimcilerin görevi yeni yaşamı kurarak alternatif dünyayı ortaya çıkarmak, sistemin kokuşmuş cesedinin daha fazla mikrop yaymaması için onu bir an önce mezara gömmektir.

Bu anlamda Apocu sistemin gerçek mezar kazıcısı olan bir harekettir. Onun ölümünü ilan etmiş ve mezarını kazmaya girişmiştir. Onun mezarı üzerinde yepyeni bir dünya kurulacaktır.

Şunu çok net söylemek istiyorum: Önderlik çözümse eğer, böyle söylüyor ve söylediğimize inanıyorsak, çözüm de orta yerdedir. Çözüm nettir. Özgür topluma ve bireye götüren bu çözümü anlamıyorum demek, ben insan olmaktan bir şey anlamıyorum demektir. O açıdan Önderliğin çözümüne hem evet denilmeli, hem de o çözüm en ince detayına kadar bilince çıkarılmalıdır. Önderliğin çözümü sadedir. Bunun kavranmasını zorlaştıran şey kişinin zihniyet yapısıdır. Kişi eskinin zihniyetiyle düşündüğü ve Önderlik zihniyetine girmediği için Önderlik çözümü kendisine karmaşık gelmektedir. Oysa Önderlik en sade insandır. Önderlik en sade insana ulaşmanın adıdır. Önder APO şunu söyledi: "İnsanlığın geçmişi daha gerçektir. Ben oraya döneceğim, insanı orda arayacağım ve orda bulup yeniden başlatacağım. Gelecek bu çabaların işleyiş halinden başka bir şey değildir." Dolayısıyla başlangıca dönüp aradığınız insan en sade insandır. Bugünün insanından çok daha sade ve net olan, anlaşılır olan, zihniyeti kirlenmemiş olan, bilinci tecavüze uğramamış olan insandır. Devletçi toplum zihniyeti, egemen erkek zihniyeti, devlet odaklı sistem zihniyeti insanın düşünme gücünün tecavüze uğradığı bir zihniyeti anlatır. Bu kirlenmiş ve yalana dayalı bir zihniyettir. Öncelikle ondan kurtulmak gerekir. Bilinçlenme ve aydınlanma bu işin başıdır. Burası bir aydınlanma zemini ve biz bu zeminden kaçamayız. Bu zeminden kaçmak Önderlik gerçeğinden kaçmaktır.

Önderlik, hiyerarşik ve devletçi sistemi yendi. Bu yenilginin de öfkesiyle sistem Önderlikten tamamen kurtulmak istiyor. Bu haliyle Önderliğimizi zehirliyor ve zehirlenme bir gerçektir. Mevcut durum şöyle özetlenebilir: Düşman Önderliğin kalbine bıçağını saplamıştır. Bunun nedeni düşmanla boğuşurken kollarımızda gevşemenin yaşanmasıdır. Bizim 9 Ekim komplosu öncesinde mücadelede gösterdiğimiz gevşeme Önderliği İmralı'ya, ikinci gevşeme ise zehirlenmeye götürdü. Önderliğin yaşamını mümkün olduğu kadarıyla kısaltma ve en erkenden bedensel çözümlü sürüklenme tarzındaki bu uğursuz girişimde kendi sorumluluğumuzu görmemiz gerekir. Demek ki yetersiz yoldaşlık hala devam ediyor ve Önderliğin yaşadığı zehirlenme biçimindeki trajedinin kaynağında da yine yetersiz yoldaşlık bulunuyor.

Dağ ve gerilla zemininde verilen zorlu mücadele yetersiz yoldaşlığı aştırmada önemli bir mesafe kat etti. Partimizin 10. Kongresi yetersiz yoldaşlığa son verip Önder APO ile zafer kişiliği temelinde doğru bir yoldaşlığın yakalanmasında büyük bir kararlaşma düzeyini ortaya çıkardı. Kongremiz bu kararlaşmayla birlikte ve bundan da aldığı güçle kendisini Önderliğin Özgürlüğü Kongresi olarak tanımladı. Bu büyük bir iddiadır ve bunun sadece bir iddia olarak kalmaması için bütün parti kadrolarının Önderliğin özgürlüğüne kenetlenmeleri şarttır. Önderliğin özgürlüğü halkımızın özgürlüğüdür. Bunun gerçekleşmesi zamana yayılmaz; bu hedefe ulaşmaya ayların sorunu olacak şekilde bakılmadan Önderlik özgürleştirilemez. İmralı'daki işkencenin dehşet verici boyutlara ulaşması, Önderliğin özgürlüğünü sürece yaymanın sakıncalarını görmek için yeterlidir. Orta yerde bedeninden kanlar akan bir yaralı varken yapılması gereken neyse, Önderliğin özgürlüğü için de yapılması gereken odur. Burada bizi sonuç almaya götürecek olan şey amaca kilitlenmek, tarzımızı yetkinleştirmek ve tempomuzu arttırmaktır. Önderlik, "Kişi amacında güneş kadar netse, onu gerçeğe dönüştürecek yolu ve yöntemi mutlaka bulur" dedi. Demek ki, bize öncelikle gerekli olan bu amaca bağlılık, bunun mümkün olduğuna inanmak ve bu temelde mücadele vermektir.

Gerilla zemini dışındaki alanlarda yetersiz yoldaşlıkla mücadelede tam bir başarı çizgisinin yakalandığı söylenemez. Sözü edilen bu alanlarda hala ciddi sorunlarımız vardır. Legal zeminlerde orta sınıf etkileri son derece güçlüdür. Yetersizlik aslında bir orta sınıf özelliğidir. Yetersiz yoldaşlık da gerçekte orta yolculukla aynı anlama gelir ve dolayısıyla orta sınıflara dayanmayı ifade etmektedir. Mücadelemizi tehdit eden en büyük tehlike budur. Çünkü orta sınıflara dayanan bir kadro öncülük vasıflarını kaybetmiş demektir. Çokça dile getirildiği gibi, kararsızlık orta sınıfların en temel özelliğidir. Bunun da ötesinde bu sınıf kapitalizmin en temel dayanaklarından biridir. Egemen sistemin temel dayanağı olan bu sınıfla tutarlı bir demokrasi mücadelesi verilemez. Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin en sağlam ve en büyük dayanağı yoksullardır. Çünkü onların kölelikten başka kaybedecekleri bir şeyleri yoktur; emekçi yoksul kesimlerin demokrasi ve özgürlük mücadelesindeki kararlılığı ve tutarlılığı da buradan gelir. PKK Hareketinin gerçek tabanı budur ve yeniden bu tabanla buluşturulması zorunludur.

Önder APO Kürt yoksullarının temsilcisi olduğunu söyledi. PKK'nin kuruluşu sürecinde yer alan kadroların tümü işçi ve yoksul köylü kökenli insanlardı. İlk gruplaşma sürecinde harekete katılan orta sınıfa mensup bazı kişiler grup içinde etkili olamayacaklarını anlayınca, kısa bir süre içinde çekip gittiler. Bu tür kopuşlar hareketi zayıf düşürmedi, tersine daha da güçlendirdi. O dönemde Kürdistan'da orta sınıfa dayanan bazı gruplar vardı. Bunlar tamamen yasal sınırlar içinde hareket ediyorlardı. Bu yüzden Apocu Hareket haklı olarak bunları reformist-teslimiyetçi küçük burjuva milliyetçi akımlar biçiminde tanımlıyordu. Bunların halka gitme, halk içinde örgütlenme gibi bir dertleri yoktu. Çünkü beklentilerine cevap olmasını bekledikleri güç halk değil devlettir. Devlet kendilerine ne kadar hak verirse o kadarına razı olacaktı. Onlara göre Apocular Kürdistan'da devlete karşı mücadele yolunu seçmekle yaşam koşullarını daha da ağırlaştırmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Bu anlayış kendilerini Apocu Harekete karşı şiddet kullanmaya kadar

götürdü. Sömürgeci güçlere ve halkımızın düşmanlarına bir fiske dahi vurmayan bu akımlar, 12 Eylül darbesi öncesinde onlarca devrimci ve yurtsever alçakça katlettiler.

Orta sınıf belli bir örgütlenme ve yönetme geleneği olan bir sınıftır. Bu sınıf sömürücü egemen sisteme karşı ezilenlerin geliştirdiği mücadelenin sonuçlarından yararlanmasını çok iyi bilir. Mücadele gelişip bazı mevziler kazandıkça, bu doğrultudaki eğilimi daha da güçlenir. Mücadelenin kazanımlarını kendine mal etmek için müthiş bir hırsla çalışır. Bunun için örgütlenme ve yönetme yeteneğini çok iyi değerlendirir. Buna karşılık yoksullar örgütsüzdür, zaten yoksulluğun asıl nedenini de bu örgütsüzlük oluşturmaktadır. Orta sınıflar yoksullar ve ezilenlerin örgütlü bir güç haline gelmelerini istemezler. Çünkü bunlar örgütlendiklerinde yürüttükleri mücadelenin kazanımlarına da sahip çıkarlar; kan, acı ve gözyaşı pahasına elde ettikleri değerleri orta sınıflara yedirmezler. Bu da elbette kendi çıkarlarını her şeyin üstünde tutan orta sınıfın işine gelmez.

Orta sınıf bir bakıma olanak demektir. Bu sınıf devrimcileri avlamak için sahip olduğu olanakları iyi değerlendirir. Olanak iyi bir yemek, sıcak bir yatak, hediye niyetine verilen bir giysi, bir yerden bir başka yere giderken kadronun emrine tahsis edilmiş bir araba olabilir. Zayıf kadro bütün bunları birer sadakat gösterisi olarak algılar. Orta sınıftan insanlar kadroyu esas alacaklarına, kadro giderek onlara benzeşir. Orta sınıf mensupları art niyetle kadroyu kendilerine benzeştirmeye çalışmazlar. Hatta iyi niyet onların meziyetlerinin köşe taşıdır denilebilir. Ancak bu kesimlerin yaptıklarıyla ulaştıkları sonuç kadrodaki radikalizmin törpülenmesi ve giderek yok edilmesidir. Kısacası orta sınıf zeminine dayanan bir devrimcilik kendisini ölüme yatırmış demektir. Önderliğimizin "Olanak başa bela getirir" sözü bu gerçeği çarpıcı bir biçimde dile getirmektedir.

Burada sorun orta sınıfın devrimci mücadeleden dışlanması değildir. Tersine, ezilenlerin ve yoksul emekçilerin örgütlülüğü gelişip partinin mücadeledeki öncülüğü sağlamlaştıkça, bu kesimler devrime daha ciddi hizmetlerde bulunabilirler. Bu açıdan temel sorun yoksulların örgütlü güç haline getirilmesi ve bu temelde örgütlü bir mücadelenin geliştirilmesidir. Her bitki kendi kökleri üzerinde yeşerir derler. Ezilenler ve emekçi yoksullar da Apocu Hareketin köklerini teşkil etmektedir. Halkımızın ezici çoğunluğunu oluşturan bu kesimlerin dışlanması ve aynı anlama gelen örgütsüzlüğü, hareketimizi köklerinden koparmakla aynı anlama gelmektedir. Hareketimiz söz konusu olduğunda sistemin sözcülerinin sözünü ettikleri 'kök kazıma' çabası da sonuçta aynı kapıya çıkmakta, son tahlilde orta sınıf eğiliminin egemen olma girişimleriyle örtüşmektedir. Hiç kimsenin buna hakkı yoktur. Bunda ısrar etmek sistemin objektif ajanlığına soyunmaktır. Kendilerini değiştirip halkın hizmetine girmeyen bir kadro sistemin içindeki Truva atı rolüne soyunmuş demektir.

Önder APO, Kürdistan'da çalışmalara başlarken, halkın ilk kadroların ne söylediklerinden çok, ne yaptıklarına ve nasıl yaşadıklarına bakarak karar verdiğini söyledi. Hiç kimse Önderliğin bu sözlerini kendine göre yorumlayamaz. Kuruluş döneminin kadroları sahip oldukları olanaklara bakarak orta kesimlerin güdümüne girmeye tenezzül etmediler. Onları başkalarından farklı kılan buydu. Belki aç kaldılar, susuzluk çektiler, yatacak yer bulamadılar; buna rağmen yoksullarda ısrar etmekten vazgeçmediler. Ezilenlerin kalplerini ve kafalarını kazanmaları bu ısrarları ve inatlarının ürünüydü. Onların bu kesimlerle ilişkisi bir aşk ilişkisiydi. Âşık aşk ilan ettiğine hizmet etmekle yükümlüydü ve onlar bunu çok iyi biliyorlardı. Kaldı ki, soylu duygular her zaman ezilenlerin zemininde gelişir. Sevgi, bağlılık, ölümüne sadakat, adanmışlık, cesaret gibi soyluluk belirtisi olan duygular, kendisi başlı başına bir direnme ortamı olan yoksulların zemininde büyüyüp çoğalır. Dayanışma olgusu acılarla yüklü olan yoksulların ortamında en çarpıcı anlamını kazanır. Kısacası yoksulların zemini zayıflamış da olsa insanlığın hala kendi kökleri üzerinde durduğu zemindir. İnsanlığı esas alan ve insanlığın özgürlüğü için yola çıkan biri bu zeminden uzak duramaz.

Daha iyi anlaşılması açısından edebiyattan bir örnek vermek isterim. **Shakespeare**'in hala üstünde duran asalet giysileri içinde sokağa atılmış **Kral Lear**'ı her şeyini kaybetmiştir. Tahtı elinden gitmiş, krallığı kayıplara karışmıştır. Artık sokaklarda, yatacak yeri ve yapacak işi olmayan yoksul insanlar arasında onlar gibi bir insandır. Soğğun ve yağmurun altında aç olduğunu fark etmekte ve üşümektedir. Yanındaki insanlardan tek farkı, hala üzerinde taşıdığı krallık giysileridir. Bu emanetleri de defettiğinde artık yalnızlığını aşmış, gerçek dostları olacak insanların sıcaklığını hissetmeye başlamıştır. Kendi deyimiyle Kral Lear ancak şimdi 'her karışına kadar kral' olmuştur. Maskeler kaldırılıp bir kenara atılmış, altındaki canlı insan açığa çıkmıştır. Evet, yukarıda belirtilenler dünya edebiyatının büyük dehası Shakespeare'nin söyledikleriyle tamamen örtüşüyor. Kim ne derse desin, insanlığı en derinden duyumsama ve insan olmaktan gurur duyma zemini yoksulların zemini. Zengin maldan, yoksulsa candan verir. Bu yüzden bir devrimci bir yoksulun kuru şiltesini bir zenginin kuş tüyü yatağına asla değişmez. Dervişlik işte budur. Bugün de Kürt yoksullarının böylesi dervişlere ihtiyacı vardır. Yeryüzündeki taşsız ve tahtsız Kürt Krallığı işte böylesi kadroların örgütleyip ayağa kaldırdığı yoksullar ve ezilen emekçilerin eylemiyle vücut bulacaktır.

Önderliği yaşa ve yaşat! Êdi Bes e Hamlesinin bu emredici şiarı bize hem kenetleneneğimiz hedefi, hem de bu hedefe nasıl ulaşacağımızı gösteriyor. Ancak Önderlik gerçeğini yaşayarak Önderliğimizi yaşatabilir ve özgürleştirebiliriz. Önder APO özgürleşmeden başka türlü bir yaşamı kendimize haram saymalıyız. Yetersiz yoldaşlığımız yüzünden tut-

sak düşmesine yol açtığımız için işlediğimiz bağışlanmaz suçu ancak böyle hafifletebilir, bizi özgür insanlık gerçeğiyle tanıştıran bu güzel insana olan vefa borcumuzu ancak böyle ödeyebiliriz.